

F

30
/69

FLACĂRA

ANUL XVIII
NR. 738
19 IULIE 1969



DEPLINĂ ADEZIUNE A POPORULUI

LA POLITICA PARTIDULUI

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de lucru în județele Cluj, Maramureș, Satu Mare, Bihor, Arad. Mii și mii de cetățeni — coloane vii de entuziasm spontan și bucurie — au întâmpinat cu brațele pline de flori și cu nesfârșite urale pe oaspetele iubit. Pentru muncitorii, țărani și intelectuali din județele Cluj, Maramureș, Satu Mare, Bihor, Arad, ziua când au fost vizitați de tovarășul Ceaușescu a fost o zi de sărbătoare. Prețutindeni pe unde a trecut — pe Valea Someșului, pe meleagurile sătmărene sau ale Maramureșului, pe valea Crișului sau a Mureșului — tovarășul Ceaușescu a fost primit, după obiceiul strămoșesc, cu piine și sare, înconjurat fiind de emoționante dovezi de prețuire și dragoste. Reîntâlnirea cu cel mai iubit fiu al clasei noastre muncitoare — cum a fost aclamat peste tot înalțul oaspete — a prilejuit încă o dată locuitorilor din aceste județe — români, maghiari, germani și de alte naționalități — o însuflețită manifestare a unității în jurul partidului, a adeziunii totale la politica sa internă și externă.

Vizitind uzine, fabrici, cartiere noi ale orașelor, unități agricole socialiste și instituții de cultură din cele cinci județe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a luat cunoștință de realizările oamenilor muncii în îndeplinirea prevederilor cincinalului, în îndeplinirea angajamentelor luate în cinstea celui de-al X-lea Congres al partidului. Întâlnirile secretarului general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu colectivele întreprinderilor industriale, cu țărani cooperatori sau cu lucrători din unitățile agricole de stat, discuțiile purtate cu cadre de conducere din economie și cu activul de partid și de stat au avut un accentuat caracter de lucru.

În vizitele de lucru pe care conducătorul partidului și statului nostru le-a făcut la uzinele «Industria sirmei» din Cîmpia Turzii, la întreprinderea «Tehnofrig» și Fabrica de porțelan-Cluj, la întreprinderile «Unio»-Satu Mare, «Mondiala»-Oradea și în alte unități industriale din cele cinci județe, au fost abordate, în amănunțime, probleme privind eficacitatea activității economice, prin modernizarea continuă a proceselor tehnologice, prin perfecționarea metodelor de conducere și organizare a producției. S-a relevat, de asemenea, necesitatea îmbunătățirii caracteristicilor calitative ale produselor, potrivit creșterii exigențelor sporite ale populației țării și a cerințelor de competitivitate pe piața externă. În discuțiile purtate cu prilejul acestor vizite de lucru s-a accentuat în mod deosebit asupra faptului că trebuie să se acorde mai multă grijă intrării în funcțiune la termen a noilor obiective industriale și atingerii în timpul cel mai scurt a parametrilor tehnici proiectați. Folosirea panourilor mari prefabricate, turnate la fața locului, pentru construcțiile de locuințe a fost insistent recomandată și cu ocazia vizitei în cartierele noi ale Clujului. Apreciind ca pozitive rezultatele activității unor unități agricole socialiste cum sînt, bunăoară, I.A.S.-Satulung (Maramureș), I.A.S.-Carei și C.A.P.-Căpleni (Satu Mare), tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra resurselor care pot și trebuie valorificate în viitor pentru sporirea producției zootehnice; extinderea rețelei de

irigație și a folosirii ierbicidelor vor spori recoltele de grâu și porumb, economisind în același timp importante forțe de muncă ce pot fi utilizate în alte sectoare unde este mai mare nevoie de ele.

Întîlnirile de lucru ale oaspetelui cu intelectualii județelor vizitate au prilejuit, de asemenea, trecerea în revistă a unor prestigioase realizări din domeniul științei și culturii. În cuvîntarea sa la Conferința extraordinară a organizației județene de partid Cluj, tovarășul Nicolae Ceaușescu a menționat că «oamenii de știință clujeni au înțeles încă mai de mult că știința poate să-și dovedească eficacitatea și locul în societatea socialistă numai atunci cînd este pusă în serviciul progresului economico-social, în serviciul omului».

Referindu-se la politica externă a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat că partidul și guvernul patriei noastre pun în centrul activității internaționale prietenia cu țările sistemului mondial socialist, dezvoltarea colaborării cu aceste țări pe baza principiilor marxist-leniniste. ale internaționalismului proletar, egalității în drepturi, respectului suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, întrajutorării tovarășești.

Secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român a arătat, de asemenea, că, în spiritul principiilor coexistenței pașnice între statele cu orînduirii social-politice diferite, România a stabilit și dezvoltă relații diplomatice și legături economice cu toate țările lumii. «Niciodată România nu s-a bucurat de atîta respect și nu a avut atîția prieteni în lume cîți are astăzi» — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la Conferința extraordinară a organizației județene de partid Cluj.

Primirea călduroasă pe care masele de oameni ai muncii din cele cinci județe au făcut-o tovarășului Nicolae Ceaușescu exprimă adeziunea deplină a poporului nostru la conținutul documentelor pregătitoare pentru Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român. În aceste documente, care au fost amplu dezbătute de către comuniști în întreprinderi, în adunările obștești și în rîndul populației de la orașe și sate, se prefigurează sarcini mărețe pentru destinele, pentru viitorul țării întregi. Cetățenii din județele vizitate, ca și întregul popor român, vîd în Tezele Comitetului Central al partidului și în proiectul de Directive pentru dezvoltarea economiei în anii următori însăși perspectiva îndeplinirii năzuințelor lor pentru bunăstare și pace. Conferințele extraordinare ale organizațiilor județene de partid care s-au desfășurat în această săptămînă au fost consacrate dezbaterii Tezelor Comitetului Central și proiectului de Directive, precum și alegerii delegaților pentru Congresul al X-lea al partidului. Stima, încrederea și dragostea pe care le nutrește poporul nostru față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de activitatea sa atît de bogată și neobosită, au căpătat și cu acest prilej o vie ilustrare. Într-o atmosferă înflăcărată, conferințele județene și-au însușit propunerea conferinței Organizației municipale București, împuternicind delegații aleși pentru Congres să susțină re alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.





▲ **Mitingul de la Carei — o impresionantă manifestare a unității poporului în jurul partidului.**

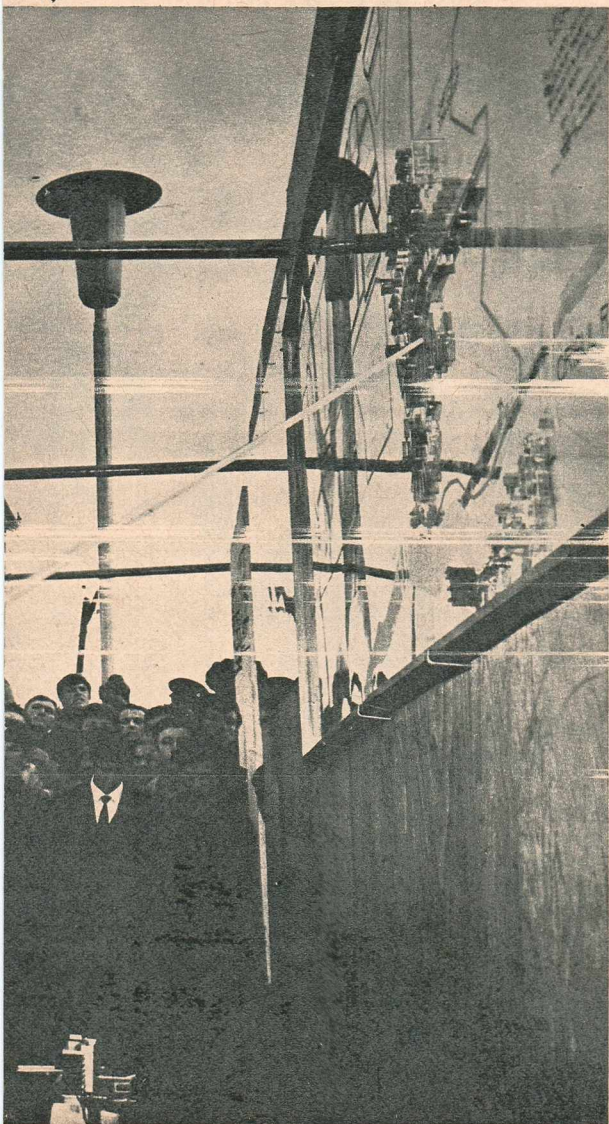
◀ **Numeroși cetățeni se apropie și strâng mina secretarului general, urîndu-i sănătate și putere de muncă.**

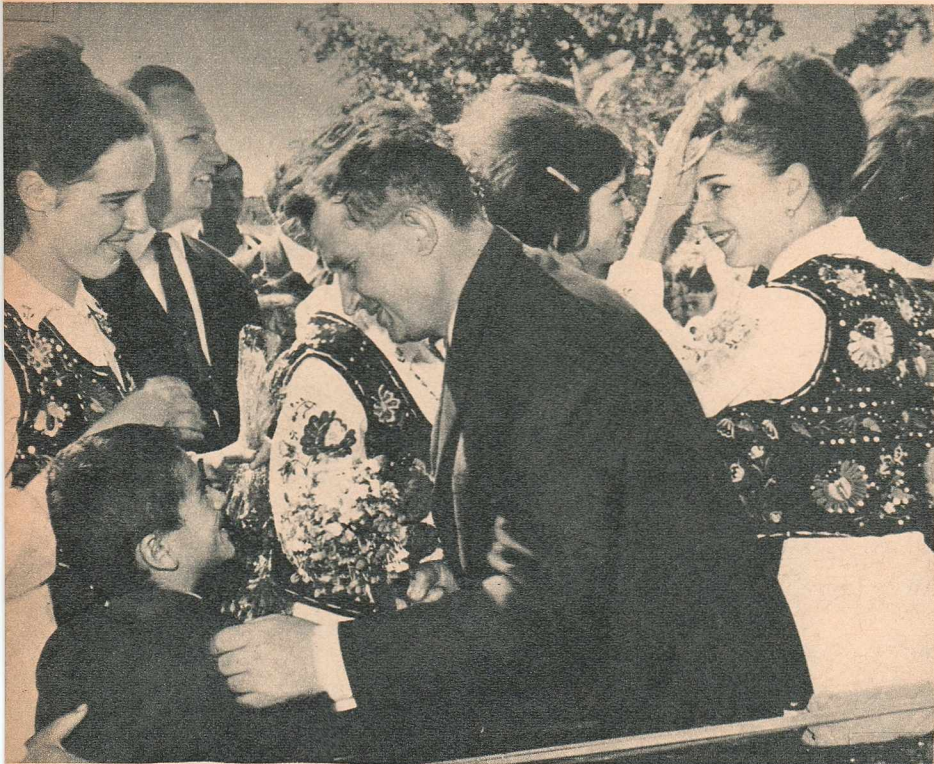
Nespus de bucuroasă de vizită, familia tîmplarului Emil Cotu se folosește de prilej pentru a mulțumi secretarului general al C.C., partidului, pentru viața nouă pe care o trăiește. ▶

▼ **Zona industrială a orașului Oradea va fi completată încă în cursul actualului plan cincinal cu încă două unități puternice: o fabrică de pigmenți anorganici și o fabrică de piese și repere pentru mijloacele de transport auto și feroviare.**



◀ **Intimitate de neuitat pentru tinerii muncitori care sărbătoresc ziua de naștere a țării prin rezultatele pe care le-au obținut în sporirea producției.**





Cetățenii Oradiei, români, maghiari, germani, întâmpinând pe conducătorul iubit cu pîine și sare, și-au exprimat încă o dată atașamentul de nezdruccinat față de cauza socialismului.



Acești mici cetățeni din Oradea au ținut cu tot dinadinsul să se fotografieze cu cel mai iubit cetățean al țării.



«Să trăiești, copilul meu, să ne conduci mereu așa ca pînă acum» — urarea călduroasă a bătrînei din Inad.

Popas la Muzeul de istorie din Cluj, care s-a dezvoltat considerabil în ultimii ani. Înaltul oaspete este întâmpinat de acad. Constantin Daicoviciu, directorul muzeului.

Vizitînd pe cooperatorii din Diosig, tovarășul Ceaușescu le-a recomandat să studieze experiența I.A.S.-Valea lui Mihai și le-a sugerat să ceară ajutorul agricultorilor din sectorul de stat, în special în ceea ce privește îmbunătățirea raselor de animale.

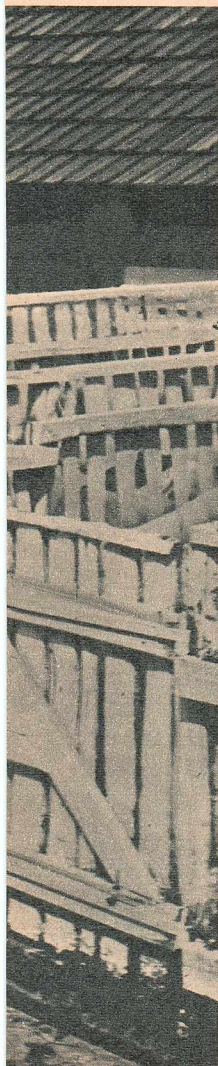


DEPLINĂ ADEZIUNE A POPORULUI LA POLITICA PARTIDULUI

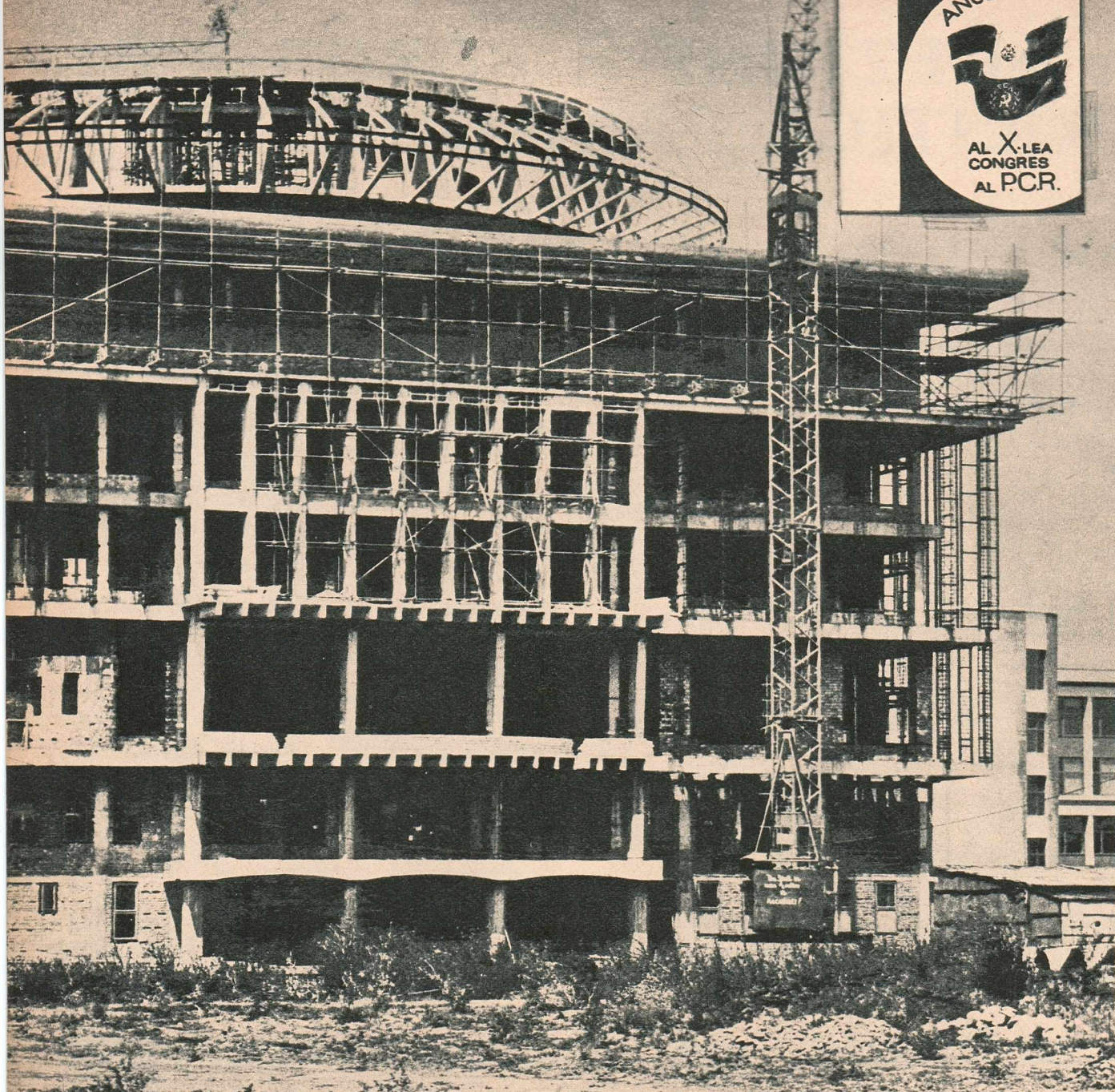


▲
Locuitorii municipiului Turda, cu mic cu mare, au ieșit în întâmpinarea secretarului general al C.C. pentru a da expresie sentimentelor lor, adeziunii lor totale față de politica partidului.

▼
O bună parte a discuției cu arhitecții, constructorii și edili din Cluj a fost consacrată aspectelor ridicate de diversificarea gradului de confort în noile blocuri de locuințe.



ANUL XXV
AL X-LEA
CONGRES
AL P.C.R.



▲
Brațul macaralei execută mișcări cu precizie milimetrică.

DE LA CANCIOG LA VERINA HIDRAULICĂ

de Viorica CIONBAGIU
Fotografii de Elena GHERA

Evident, fără însemnele foarte precise ale breslei e greu să hotărâști, dintr-o ochire, ce meserie are un om cu care te întâlnești pe stradă sau cu care călătorești în tramvai. Așa că nu aveți de unde să știți... Presupunând că v-ar sta la îndemână toate mijloacele de investigație, ați afla că din 8 salariați unul este neapărat constructor. Și probabil că de un an și ceva, de când statisticienii au stabilit acest raport, relația numerică s-a modificat în favoarea constructorilor.

Ce înțelesuri și consecințe înalte cuprinde această informație? Știm bine

că România nu a fost, de când lumea, o țară de constructori (știm, chiar dacă nu ne amintim asta în fiecare zi). În schimb, nu oricine este îndeajuns avizat că, în ultimul sfert de veac, oamenii șantierelor și-au schimbat «recuzita» într-un chip atât de surprinzător, încât 25 de ani alcătuiesc o epocă și obligă la evocări...

**SAMAR — CĂRĂMIDĂ —
LABORATOR**

Un om se opintește în mers, pășind cu atita precauție de parcă ar face echi-

libristică. E din cauza poverii care-i încarcă spina — un samar cu o stivă de cărămizi deasupra. Omul și samarul urcă pe schela unei clădiri în devenire: imaginea aceasta insolită de șantier îți provoacă, spontan, un zîmbet în care se amestecă puțină duioșie, multă îngăduință și, parcă, o senzație de nevrosimil.

— Nu vă vine să credeți. Așa e? Inutil să mă apăr...

— Dacă n-aș fi trăit vremea aceea, poate că și eu m-aș îndoi...

Și când te gîndești că «vremea aceea» a fost doar acum două decenii și





◀ *Canciocul și mistria tind să devină doar simboluri ale breslei.*

ceva! Între 1944 și 1949 ziarele scriau adesea despre zidarul gălățean Luigi Strinatti, cel care «spărgea normele» în orașul-port aproape orbit de bombele războiului. La construcția întreprinderii textile «Fusul», a gării de pasageri din Galați sau a cinematografului «Olimpia», vestitul zidar descoperise că pereții se ridică mai cu spor dacă ți se dau «la mână» cărămida și mortarul. Interlocutorul meu apasă pe cuvântul descoperire în așa fel încât să-mi dau seama că-l folosește cu ghilimele. De rîndul acesta mi se pare însă că o complicitate de zîmbet sau o intenție de persiflare ar fi neloiale. Fiindcă a construi în «vremea aceea» — a transportului cărămizilor cu târghi și samare — de cinci ori mai iute decât fusese obiceiul însemna o faptă bravă. Or, cum ai putea măsura ce lungime de drum ai străbătut, dacă ignorezi punctul de pornire?!

Nu l-am bănuț nici o clipă de ipocrizie pe inginerul Strinatti cînd mi-a vorbit, în spirit tolerant, despre izbîn-

zile sale de odinioară. Este firesc să capeți o viziune lucidă asupra valorii tale, după ce ai absolvit o facultate de specialitate și ai ținut cadența cu ritmurile tehnicii. Cît despre trecut, probabil că e în firea oamenilor să vibreze mai mult la aspirații decît sub efectul melodiei slabe a amintirilor. Totuși, Luigi Strinatti nu și-a trădat meseria moștenită din familie. L-am cunoscut mai zilele trecute, în calitate de șef al laboratorului de zidării, la Institutul de cercetări pentru construcții (INCERC) unde lucrează, statornic, din 1954 — de cînd a absolvit facultatea.

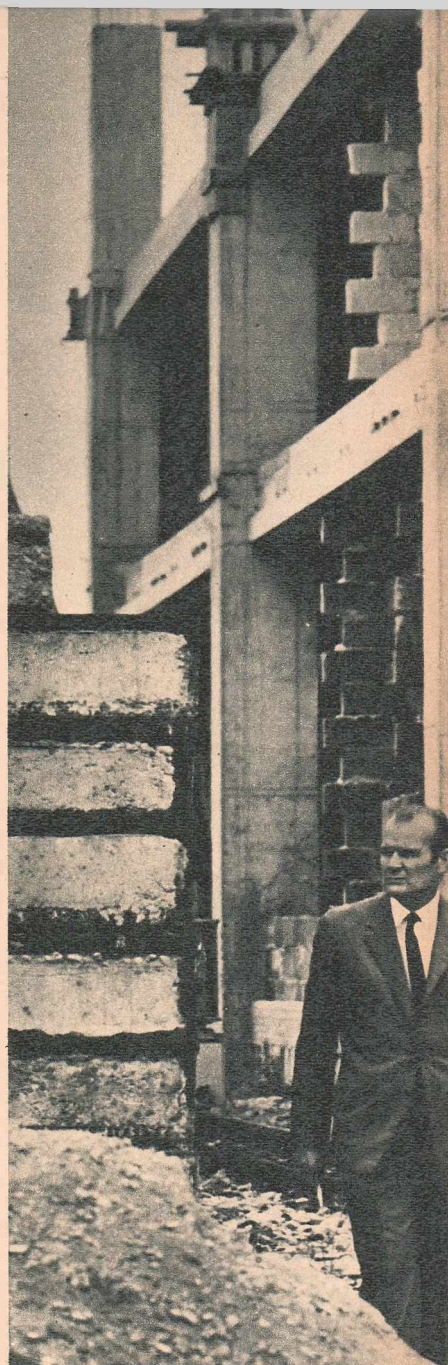
Producția de construcții-montaj

1950 =	100 %
1955 =	256 %
1960 =	360 %
1965 =	604 %
1967 =	847 %
1968 =	967 %

▲ *«Bastoanele» trainice din oțel-beton vor susține pînă la adînci bătrîneți structura viitoare a clădirii.*

Tradiționala cărămidă din timpul «spargerii normelor» a rămas obiectul de cercetare al fostului zidar. Aceeași formă paralelipipedică, cu, aproximativ, aceeași culoare, a fost înnobilită prin aparent simpla traversare în interior a unor goluri verticale. Pe multe șantiere din țară, folosirea acestor cărămizi a avut drept rezultat mărirea spațiului util al construcției cu 10% și micșorarea greutății clădirilor cu 400 de kilograme pe metru cub. Blocurile ceramice, care sînt supuse în laborator încercărilor de rezistență la încovoiere, întindere și așa mai departe, sînt tot niște cărămizi. Dar, în fond, automobilele de la începutul secolului nu mergeau tot pe patru roți și nu aveau același principiu de tracțiune? Și mai seamănă cu cele de azi?...

Canciocul — cea sculă a zidarului care aduce cu forma unui ibric — folosit pentru răsturnarea pastei de mortar începe să devină simbol al breslei. Pentru că accepția contemporană a zidăriei, în practica majorității șantiere-



▲ *Inginerul Luigi Strinatti își vizitează șantierul experimental, în calitate de cercetător.*

lor, este peretele ori planșul prefabricat din beton, adică un produs al industriei. Și nu mai stă nimeni să toarne beton cu «ibricul» în forme, atîta vreme cît verina hidraulică împinge în sus cofrajul din al cărui tipar se ridică 10 etaje într-o săptămînă. Mistria s-a devalorizat și ea cu o viteză... îngrijorătoare; dacă se mai află încă operații de tencuire (că fabricile sînt decise a-și lua integral și această grijă), apoi zidarii, chiar cei vechi, preferă să lucreze cu un turbosol — mașină de împrăștiat mortarul în mod uniform — care nu te mai obligă la migala păgubitoare de timp. Cercetătorii de la INCERC, a căror activitate slujește intereselor practice ale șantiereelor, experimentează tehnologii de natură să scurteze durata de execuție a construcțiilor, concomitent cu reducerea prețului lor de cost. Folosirea elementelor prefabricate în construcții și-a dovedit cu prisosință, în ultimii ani, avantajele tehnice și economice. Or, așa cum se accentuează în proiectul de Directive

DE LA CANCIOC LA VERINA HIDRAULICĂ



▲ Blocurile glisate sînt o «modă» cu consecințe economice și estetice evidente.

► La țesătura de rezistență a clădirilor creația este colectivă.

pentru Congresul al X-lea al P.C.R., volumul mare de construcții-montaj prevăzut pentru cincinalul următor impune trecerea treptată la executarea, exclusiv din prefabricate, a clădirilor industriale, agrozootehnice, administrative, social-culturale, a depozitelor și a altor construcții care, prin natura lor, se pot tipiza. Receptiv, și de astă dată, la tonalitățile majore ale timpului nostru, fostul purtător al mistriei promovează, prin cercetările sale, sistemul industrializat de zidărie. Șantierul de la Fetești, unde s-a dat întietate prefabricării la construcția complexului agrozootehnic, este numai un moment din șirul de experiențe ale cercetătorului.

Luigi Strinatti îi povestește fiicei sale cum se construia «pe vremuri», și ea rîde ca la auzul unor anecdote. Poate credeți că e o copilă? Acum 2-3 săptămîni a absolvit Facultatea de construcții civile și industriale. Ca și tatăl ei, cu deosebire că ea n-a fost zidar pe vre-



mea samarului... Mariana Strinatti continuă, așadar, tradiția profesională a familiei. La o altă scară.

A FOST ODATĂ O MACARA...

Pentru mulți dintre cititori, inginerul constructor Emil Prager nu are nevoie de o recomandare specială. O serie de clădiri remarcabile ridicate în București, între cele două războaie mondiale, îi poartă sau nu-i poartă numele, dar au fost construite sub supravegherea sa. Cunoscutul constructor are acum 80 de ani, este consilier la Ministerul Energiei Electrice și dispune de o putere de muncă demnă de invidiat. Și n-o să vă ascund că se mândrește cu lucrările sale de pe vremuri. Mândria, cu accente care o împing uneori pînă la vanitate, are însă și momente de sfiiciune: inginerul Prager îmi arată, printre zeci de fotografii, câteva imagini — faze de execuție ale centralei electrice de

Productivitatea muncii pe un salariat din organizațiile de construcții-montaj

1950 = 100%
1960 = 200%
1965 = 261%
1968 = 319%

◀ «Drumul Taberei» a devenit, în ultimii ani, un orașel distinct al Bucureștiului.

◀ De la înălțimea schelei, zîmbetul deschis al constructorilor petrece forfota străzii. E pauza de prînz.

la Schitu-Golești, construită în perioada antebelică. Zîmbește ușor și parcă ar vrea să se scuze: lucrare mică — 3 turbine care dădeau circa 18 000 kWh. Dar ia uitați-vă ce creșteri uriașe s-au realizat în ultimii douăzeci de ani în producția de energie electrică! Pe un grafic, în fața sa, citesc două cifre care însoțesc o linie ascendentă: în 1960=2 miliarde kWh; în 1970= 32-34 miliarde kWh. Și alături, cu majuscule încercuite, prevederile cuprinse în textul proiectului de Directive pentru Congresul al X-lea al P.C.R.: în anul 1980=80-85 miliarde kWh. Pe fața inginerului Prager înflorește iar semnul mîndriei, dar acum persoana sa, la modul singular, este exclusă lucid și obiectiv din discuție. Cînd spune: «...Ce creștere uriașă...», are în ton o bucurie, dar una care se traduce cu pronumele «noi».

Prin '47-'48, singura macara din București și din țară o folosea inginerul

DE LA CANCIOC LA VERINA HIDRAULICĂ

Prager: «Am adus-o din Italia pentru rațiuni de productivitate. Acum sînt macarale cu miile pe șantiere și se fabrică în România. Ei, numai Republica putea să facă o astfel de investiție! Cred că uriașa cheltuială a statului pentru modernizarea șantierelor îi obligă însă pe constructori să fie mai operativi în ceea ce privește termenele de punere în funcțiune a noilor obiective industriale — capitol la care noi sîntem încă destul de deficitar».

Inginerul Prager continuă relatări patetice despre folosirea cofrajelor glisante în construcții. Cică prin aplicarea acestei metode la înălțarea centralei electrice de termoficare București-Sud s-a micșorat durata de execuție cu aproximativ o lună, iar costul unui metru cub de beton armat a fost redus cu 25%. Desenînd într-una pe hîrtie și scriind cifre peste cifre, inginerul Prager trece în revistă și coșul de fum al termocentralei de la Deva, cel de 220

de metri înălțime, precum și un șir întreg de tehnologii noi și soluții moderne la construcția hidrocentralelor, prezente și viitoare. Vorbește despre mulțimea de excavatoare, buldozere, gredere, stații mecanizate și automatizate de betonare, instalații pneumatice de transportat ciment în vrac, și la toate adaugă: «Eu făceam săpături și terasamente cu oameni și căruțe. Vă dați seama ce salturi s-au realizat în activitatea de construcții într-un timp atît de scurt?»

Drept să spun, nu știu dacă pot face aprecieri cu mintea unui specialist. Îmi dau seama, în schimb, că cineva care depășește pragul unei vanități aproape organice are motive serioase să se apringă de admirație pentru niște fapte lîngă care «Eu», singur, nu se mai potrivește de loc. Și n-ai încotro, trebuie să recunoști.

AUTORI DE ORAȘE

«Un arhitect care-și lua în serios meseria realiza într-o viață de om cam 500 de apartamente. Arhitecții din generația mea au elaborat proiecte de

execuție care depășesc zece mii de apartamente». Ceea ce îmi spunea, mai deunăzi, arh. Nona Florescu, de la Institutul de proiectări ISCAS, ar putea fi tradus astfel: proiectanții de lucrări civile sînt, de fapt, autori ai orașelor noi. Bunăoară, Oneștiul. Înainte de 1950 era un fel de sat cu 3 000 de suflete; astăzi are 42 000 de locuitori, dintre care peste 35 000 locuiesc în apartamente cu baie și încălzire centrală. Acolo s-au construit nu numai magistrale industriale și urbane, dar s-au perfecționat și metode constructive. Inginerul Mihai Barbaiani cu un grup de confrăți ai săi s-au ostenit (și

nu degeaba) să aducă la același numitor cu viteza glisării blocurilor înalte executarea planșelor dintre etaje. Urmărind perfecționarea și sporirea eficienței lucrărilor de construcții, arh. Nona Florescu și inginer Mihai Barbaiani experimentează la Pitești cofrajele din beton la turnarea betonului. Pentru anihilarea mult hulitei monotonii, la ISCAS se dă o bătălie cu sorți de izbîndă, se pare, pentru asortarea diferitelor tipuri de clădiri într-o armonie autentică. Pe planșetele proiectanților se nasc în această perioadă părți consistente din viitoarele cartiere și orașe: Slatina, Rm. Vlcea, Pitești. Și dincolo de creație (se mai zice și visare) proiectanții devin tot mai mult tehnicieni — prevăzînd cum să se construiască nu doar ca formă exterioară — și economiști cu grijă față de costul viitoarelor construcții.

*

Chiar excluzînd cifrele statistice și făcînd abstracție de evocări, la tot pasul ne ies înainte semne că sîntem o țară care construiește cu o intensitate fără precedent. Și nu construim oricum, ci la înălțimea tehnicii contemporane. Firește, n-am atins încă «idealul» în arta construcției. Și socotind că volumul de investiții în viitorul cincinal va fi aproape egal cu cel cuprins între anii 1961 și 1970, obligațiile constructorilor capătă o amplitudine impresionantă. Nu numai ca număr și dimensiuni de lucrări, ci ca un întreg armonios al trăsăturilor de calitate.

Mecanizarea lucrărilor de construcții-montaj în antrepriză la: Lucrări de pămînt (mecanizare complexă)

1955 = 22,9 %
1960 = 50,6 %
1963 = 74,1 %
1967 = 85,6 %
1968 = 86,3 %

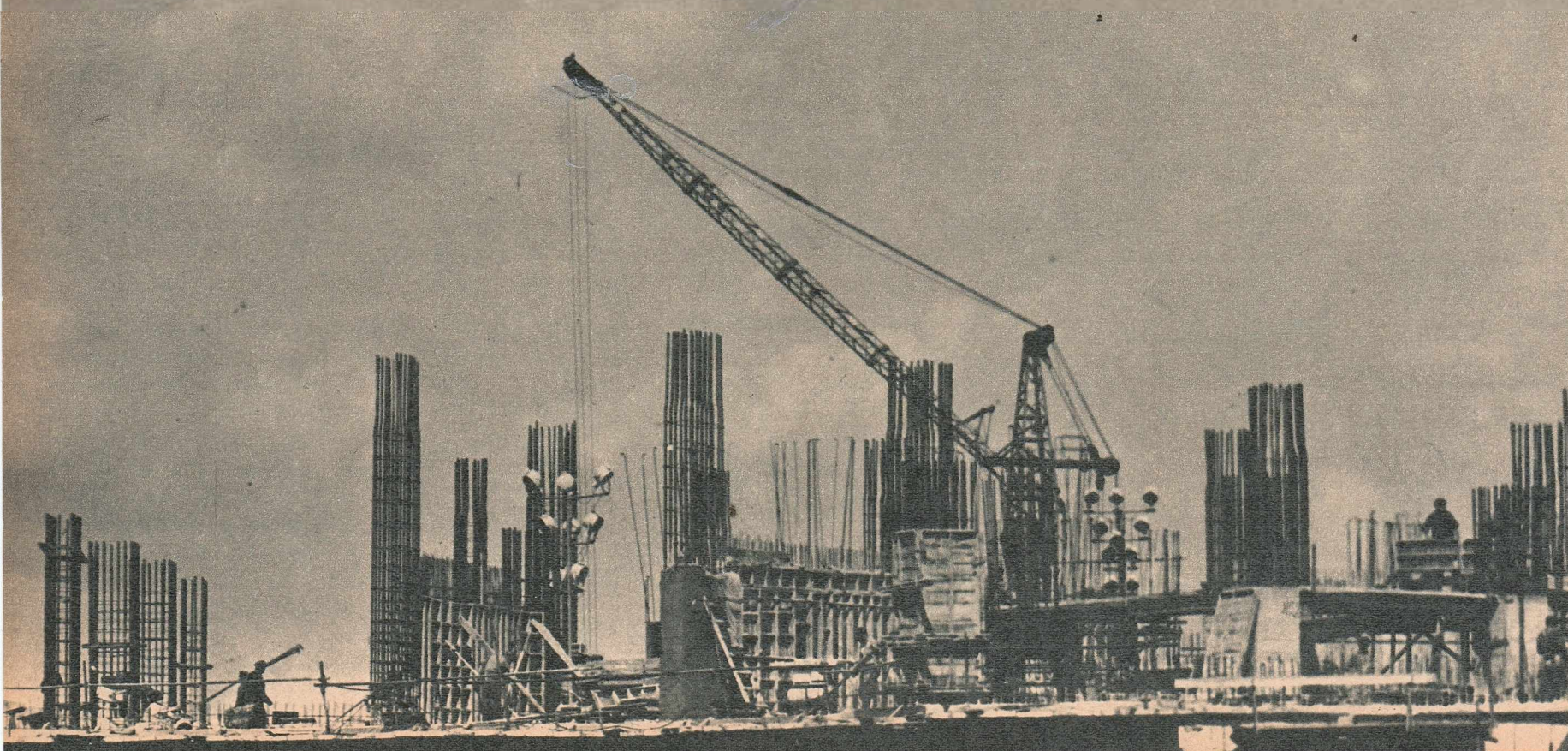
Lucrări de beton amestecare

1955 = 87,2 %
1968 = 94,6 %

Manipularea agregatelor

1965 = 65,6 %
1966 = 68,0 %
1968 = 74,5 %

Imagine de robustețe și optimism.



DOCUMENTARIȘTII

ÎN PRAJMA MARILOR SĂRBĂTORI

Cu o putere ce-i este proprie numai lui, cinematografului — în fața căreia n-o să încetăm niciodată să fim uimiți — aparatele colegilor noștri de la «Sahia» și de la televiziune ne aduc în aceste zile incandescente imaginea întregii țări, cuprinsă de la un capăt la altul de patosul cinstirii celor două mari evenimente din viața noastră, Congresul al X-lea al P.C.R. și aniversarea unui sfert de veac de la eliberare, prin muncă și înțelepciune. Oameni și fapte de pretutindeni, fixate pe peliculă, trimis spre noi înțeleșurile majore ale acestei vremi și încercăm, mai mult ca oricând, sentimentul acut, de înaltă mândrie, al apartenenței la aceeași mare familie al cărei nume este legat de tot ce s-a ridicat nou și trainic la noi. Cred că acesta este sentimentul fundamental al filmelor documentare pe care le putem vedea în aceste zile și al acelor care se pregătesc încă.

Ne recunoaștem în oamenii șantierelor, în acești fascinanți oameni care dau din umeri atunci când aud astfel de vorbe ce li se par prea mari. A se lua la întrecere cu natura este o treabă înscrisă zilnic în agenda lor și iată de ce acum, bunăoară, colosul de la Lotru, după părerea unui inginer, immortalizat de filmul **Lumina de pe Lotru**, «este o lucrare, din punct de vedere teoretic, nu prea complicată. Trebuie să mutăm un munte. Cu grijă...». Tot documentarul — semnat de o echipă mai mare de cinești de la «Sahia», în frunte cu E. Szeckler — închinat «acestei creații a sfertului de veac socialist» surprinde de altfel, semnificativ, chipuri și chipuri de constructori care înțeleg că entuziasmul se poate exprima și alt fel, fără batere cu pumnii în piept: «Imi place munca cu betonul. N-aș putea trăi fără beton...». De o astfel de liniște, care înseamnă de fapt tărie și încredere, avem nevoie atunci când vrem să mutăm munții. Un alt film, conceput tot ca o închinare, dar și ca un simbol, este **Păulești**, semnat de Florica Holban și Paul Holban. Oamenii satului, în cap cu vajnica lor președintă, neobosita Maria Zidaru, cei care au pornit printre primii să-și așeze viața după alte rosturi, mai bune și mai demne, sint immortalizați de către cei doi cinești în momentele lor de adincă împlinire; este emoționant să-i vezi pe cei care au pornit-o

la drum cu douăzeci de ani în urmă cum vorbesc astăzi gospodărește, așezat, dar cu o încintare neascunsă, despre tot ce înseamnă înnoire și bunăstare în viața lor; de la cei 30 de lei pe care-i primesc pentru ziua-muncă și măjile de porumb ori făină până la casele frumoase și ambițioase ce împodobesc toate ulițele Păuleștii.

Aceiași doi cinești amintiți mai sus, cărora li s-a alăturat publicistul Victor Vintu, dedică o monografie sever poetică, i-aș spune, industriei chimice, numită de ei, exact, «una dintre efigiile cele mai reprezentative ale României socialiste». Nelăsându-se furati de seducția formelor și a culorilor — care acționează din plin asupra celui venit din afară — autorii și-au dorit și au izbutit un film al notațiilor esențiale, în care miracolul transformărilor unei picături de țitei în cauciuc sintetic sau în fibră este, în primul rînd, reflexul «discușiei unui popor stăpîn pe o industrie dinamică și complexă și care-și valorifică inteligent energiile».

Magda MIHĂILESCU

P.S.

La ora la care încheiem aceste rînduri, la Studioul **Alexandru Sahia** se pregăteau să intre în faza ultimelor operațiuni filmele: **România, orizont '69** (Eugen Mandric, Ion Moscu și Dumitru Done), **România inedită** (Titus Mezaros), **De la străbuni la strănepoți** (Titus Mezaros), **Drumul neterminat sau Se mută pădurea** (scenariu — Virgil Calotescu, regie — Pompiliu Gilmeanu), **Muguri** (Jean Petrovici). De asemeni, studioul de televiziune, după cum am mai anunțat, ne va prezenta, în zilele premergătoare marilor sărbători, în afara reportajelor și a «Monografiilor contemporane», câteva filme speciale. Amintim: **Vara fierbinte a lui '44** (scenariu — Paul Anghel, regie — Virgil Calotescu), **Un sfert de veac din două milenii** (scenariu și regie — Eugen Mandric), **Drumul soarelui** (autor — Atanasie Toma), **Patru ani de actualitate** (autori — Pop Simion și N. Holban), **Destine umane** (autori — Ștefan Luca, Dionisie Șincan, Victor Vintu și Petre Sava-Băleanu).

Filmul «Lumina de pe Lotru» ne face cunostintă cu cîțiva dintre oamenii care au mutat munții din loc.



de Felicia ANTIP

OAMENI PE MICUL ECRAN

Catinca Ralea nu ne spune: «Vancouver mi-a plăcut mai mult decît Toronto». Ea ne vorbește despre calmul și amplitudinea «deschiderii» către Pacific a portului din extremitatea vestică a continentului american, despre casele, oamenii și atmosfera lui, cărora vecinătatea cu marele ocean le conferă un anume tip de romantism. Trecînd la Toronto, ne explică ce înseamnă, dimpotrivă, un oraș introvertit care își cultivă virtuțile și cusururile de dragul lor, asimilînd lacom tot ceea ce-i vine din afară, dar altminteri indiferent la sollicitările lumii exterioare. Și cu toate că primăria din Toronto este unul dintre cele mai frumoase edificii moderne de pe glob, în timp ce Vancouverul seamănă și astăzi cu un modest orașel de pescari, simți că simpatia autoarei se îndreaptă spre cel din urmă.

Cred că ceea ce o deosebește pe Catinca Ralea de alți colaboratori ai televiziunii noastre este arta de a-și afirma punctul de vedere fără ostentație, dar într-un mod convingător. Ni se impune tocmai pentru că nu caută să ni se impună, spune lucruri inteligente, subtile, amuzante sau emoționante fără a avea aerul acelor telededete care par a striga: «Ascultați ce inteligentă, ce subtilă, ce amuzantă știu să fiu». Și interviurile luate de ea (McLaren, Saroyan) au o tentă personală. De fapt le povestește și, fără a ieși cu totul din scenă (ce penibilă mi se pare în alte interviuri postura impusă de televiziune reporterilor: tot timpul cu spatele spre noi!), cunoaște exact măsura în care trebuie să se efadeze pentru a lăsa locul de onoare interlocutorului, despre care ne dăm însă seama că este realmente stimulat, ajutat, de competența ei și de prezența ei de spirit.

Sarea televiziunii a fost și rămîne personalitatea oamenilor care se perindă pe micul ecran. Emisiunea majoră, emisiunea cea mai memorabilă a aproape fiecărei săptămîni este, în ultima vreme, «Prim-planul». Are un singur echivalent aproximativ în preșă, și anume interviurile cu scriitori, publicate de Adrian Păunescu în «România literară». Le aseamnă abordarea neînhibată, deschisă, a problemelor care îi preocupă pe cei solicitați să vorbească opiniei publice, le deosebește aria mai largă de cuprindere a Prim-planului și caracterul de document viu și neperisabil al interviului filmat. Artistul Kovacs György este nemulțumit de rolul pe care și-l atribuie regizorii, are opinii proprii despre felul cum ar trebui condusă mișcarea teatrală și ar dori să fie ascultate și de cei în măsură să ia hotărîri în această privință, crede că principala virtute a unui actor — și a oricărui om — este să știe să se retragă la timp etc. Sint lucruri care se ascultă cu maximum de interes, mai ales țînînd seama de excepționala eleganță a exprimării și de farmecul zîmbetului ironic al artistului.

După primele două emisiuni intitulate «Convorbiri literare» este evident că și în acest cadru centrul de greutate este pus pe oamenii care vin să-și spună părerile. Tinerii cer de la poezie să-i reprezinte, să-i exprime, să le-o ia înainte. Sint impetuoși, categorici, tăioși. Unii dascăli ar dori o critică literară care să nu formuleze decît opinii necontradictorii, eventual concertate în prealabil, căci altfel se simt derutați. Telespectatorul zîmbind și dîndu-se la neputrivirea dintre opiniile protesate de anumiți interlocutori și propria lor practică și nu poate să nu observe diferența calitativă dintre pretențiile la adresa criticii literare pe care le presupune o asemenea anchetă și unele mini-cronici prezentate în cadrul aceleiași emisiuni. În legătură cu romanul lui D.R. Popescu «F» află, în cîteva minute, o sumedenie de detalii privind tehnica literară dar nici un cuvînt despre timpul și locul acțiunii, despre subiectul și problema ascuțită a cărții.

Și pentru că în cronica de față se continuă, cu alte argumente, pledoaria din numărul trecut pentru o prezență cît mai covîrșitoare a omului pe micul ecran, se cere înregistrat și un motiv de mîhnire: «Realitatea ilustrată» nu mai e ce-a fost. Secvențele despre Tolstoi, despre istoria automobilului pe micul ecran, despre trucaje, despre Josephine Baker, le revedem de fiecare dată cu aceeași plăcere. Nu ele dădeau însă nota specifică și nouă a acestei emisiuni, ci reportajele ilustrînd realități de azi, de la noi. Au dispărut cu desăvîrșire o dată cu echipele care le făceau. De ce? Nu-i păcat?

UN IMPERATIV CATEGORIC: VALORIFICAREA EFICIENTĂ A CERCETĂRII MEDICALE

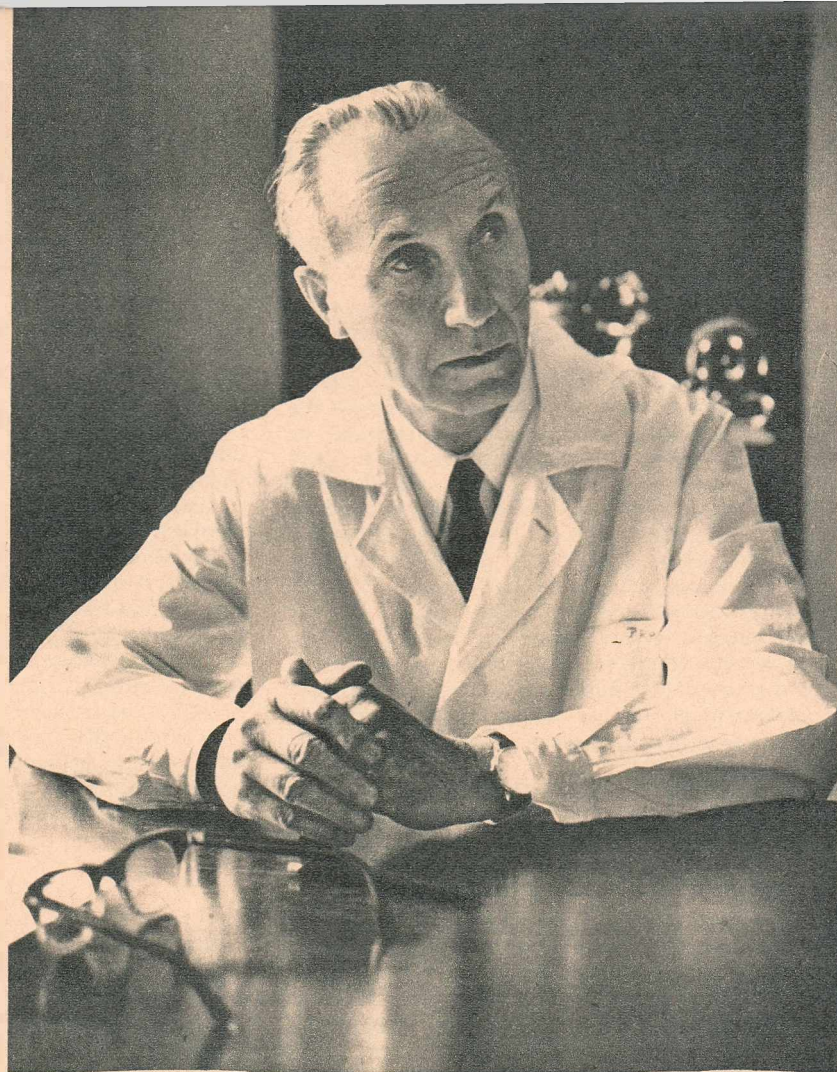
Sarcinile actuale ale cercetării medicale românești reies pregnant din Tezele și proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea al P.C.R. Accentul pus pe practică scoate în evidență un imperativ categoric — necesitatea de a dirija și rezultatele cercetării medicale spre o valorificare eficientă. Aceasta, desigur, nu în detrimentul cercetării de bază, al cercetării fundamentale. De altfel, în domeniul medicinei, care în fond este o biologie aplicată, e destul de greu să se facă o demarcație netă între aspectele fundamentale și cele aplicative. Cercetările care abordează intimitatea proceselor vitale, tulburările marilor funcțiuni, cauzele și mecanismele lor, nu reprezintă un scop în sine, rațiunea lor fiind să contribuie la prevenirea bolilor, la tratamentul lor.

Pornind de la aceste considerente, școala medicală românească de endocrinologie își axează activitatea pe probleme care permit să se întrevadă o valorificare practică. Sub acest aspect trebuie menționate, de pildă, cercetările complexe de tiroidologie — capitol al endocrinologiei care se ocupă cu glanda tiroidă. Acest domeniu de investigație, inițiat de C.I. Parhon încă în 1924-1926, stă astăzi în atenția cercetătorilor de la Institutul de endocrinologie. În perioada actuală, interesul pentru tiroidologie în endocrinologia românească a fost generat de necesitatea unei baze științifice pentru

la glanda tiroidă, ci cuprinde în grade diferite întregul organism; sistematizarea ei în patru forme evolutive legate printr-o etiopatologie comună — ceea ce a permis o înțelegere mai precisă a mecanismului de apariție și evoluție a acestei boli și a. Valoarea teoretică și practică a lucrărilor privind gușa endemică a fost verificată pe teren prin rezultatele obținute în combaterea endemiei. Pe lângă aceasta, au fost obținute de asemenea realizări «în premieră», ca: gușa experimentală autoimună, cancerul experimental al glandei tiroide și multe altele.

O altă contribuție importantă a școlii românești — cu aceeași veche tradiție — este cea în studiul glandei epifize. Problemele hormonologiei acestei glande minuscule alcătuiesc un domeniu deosebit de complicat, în a cărui descifrare sînt necesare metode și tehnici de investigație foarte fine. În institutul nostru au fost izolați o serie de hormoni ai epifizei precum: *pinealina* — hormon care scade glucoza din sînge, fiind deci hipoglicemiant, ca și insulina, al cărui efect îl amplifică; *androhalona* — fracțiune cu acțiune antiandrogenă; *vasotocina* — substanță cu acțiune pe fibra musculară netedă. Desigur că acești noi hormoni vor putea avea în viitor o aplicare practică largă.

În sfîrșit, să menționăm și investigațiile endocrinologiei românești întreprinse în patologia ereditară a glandelor endocrine,



PROBLEME ACTUALE ALE CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ROMÂNEȘTI

Opinii consemnate de Adrian COSTA și doctor Em. ROMAN

Fotografii de V. BĂRCĂ

combăterea gușii endemice — boală cu extindere în masă. Pe de altă parte, afecțiunile glandei tiroide ating o mare frecvență, reprezentînd aproape 50% din numărul de bolnavi endocrini.

Cercetările noastre au evidențiat elemente importante precum: concepția integrativă despre gușa endemică, demonstrînd că această endemie nu se localizează numai

lucrări care au fost prezentate la Congresul de genetică de la Copenhaga (1963) și Tokyo (1969).

Seria acestor exemplificări ar putea continua. Ele se încadrează toate într-un program clar, menit în ultimă instanță să ducă la continua ameliorare biologică, la întărirea sănătății poporului nostru.

Inginer Traian SECELEANU

laureat al Premiului de Stat,
consilier la Institutul de cercetări tehnologice pentru
construcția de mașini

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ MEREU ÎNAINTEA PRODUCȚIEI!

Este pentru noi o mîndrie și o bucurie să constatăm că în documentele pentru Congresul al X-lea al P.C.R. cercetarea științifică în domeniul științelor tehnice ocupă un loc important. Aceste documente relevă cu deplină îndreptățire că potențialul tehnico-științific al institutelor centrale și departamentale va fi orientat cu precădere spre soluționarea problemelor legate nemijlocit de producția mijloacelor de producție pe baza însușirii și aplicării tehnicii moderne.

O idee deosebit de importantă formulată în proiectul de Directive ale Congresului o constituie necesitatea devansării prin cercetarea științifică a nevoilor producției, potrivit unui plan de lungă durată. Acest mod

de a privi lucrurile asigură o mult mai eficientă legătură a creației științifice cu cea industrială.

UN «PORTOFOLIU» DE CERCETĂRI

În cadrul Institutului de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini, acțiunile începute încă din anul trecut au fost reanalizate în spiritul recentelor documente de partid, avîndu-se în vedere ca cercetarea științifică din domeniul tehnologiilor și utilajelor tehnologice aplicabile în construcția de mașini să fie formulată prin teme, planificată, realizată și aplicată în perioada 1969—1970 și



Acad. Ștefan Milcu: «Cercetările care abordează intimitatea proceselor vitale, tulburările marilor funcțiuni, cauzele și mecanismele lor, nu reprezintă un scop în sine, rațiunea lor fiind să contribuie la prevenirea bolilor, la tratamentul lor.»

Prof. dr. Cristian Constantinescu: «Investițiile pentru fizică se dovedesc a fi dintre cele mai productive...»

Ing. Traian Seceleanu: «Adeseori, menținerea unui avans între concepție și aplicare a fost îngreuiată...»



1971—1975, cu un caracter pronunțat de devansare față de nevoile producției. Acest avans va constitui, de fapt, potrivit profilului institutului nostru, un portofoliu de cercetări aplicabile la care vor putea recurge unitățile industriale din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini.

Realizarea acestei devansări, precum și dezvoltarea, îmbogățirea conținutului lucrărilor de cercetare cuprinse în această acțiune este imperios necesară, deoarece va crea acel «respiro» între concepție și aplicarea practică. În afară de aceasta, devansarea cercetării se impune astăzi, mai ales, datorită vitezelor mari de uzură morală a procedeelor și utilajelor tehnologice; de multe ori aceste «viteze» ascund o cercetare și un studiu insuficient asupra laturii tehnico-științifice și economice a obiectului cercetat și finalizat.

ICTCM, orientându-se către probleme majore, cu efecte economice la nivelul economiei naționale, are în vedere în viitor, folosind noile dotări (aparataje și laboratoare) de la noul sediu al institutului, să cerceteze, să experimenteze și să studieze riguros științific diversele variante tehnologice și constructive, astfel ca la aplicarea practică în uzină, dotarea și siguranța în exploatare a utilajelor să fie maximă, justificând astfel calitativ acțiunea de devansare a cercetării științifice față de nevoile producției.

Adeoseori, menținerea unui minim de avans strict necesar între activitatea de concepție și aplicarea în industrie a fost îngreuiată din câteva cauze mai importante: una dintre acestea o constituie nelivrarea în timp util a unor aparate sau materiale din import necesare finalizării cercetării

ficienta colaborare cu unele instituții centrale și întreprinderi.

În afara celor menționate mai sus, s-a constatat că lipsa unei analize amănunțite a posibilităților de aplicare în producție, asociată cu dificultățile create de unele reglementări în vigoare privind aprovizionarea cercetării cu aparatură și materiale din țară și import, precum și divergențele cu unii beneficiari la încheierea contractelor (termene, cost, colaborări) conduc la modificarea în sens negativ a devansării cercetării față de nevoile producției.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ESTE ÎNCHEIATĂ NUMAI DACĂ SE APLICĂ ÎN PRODUCȚIE

În lumina Tezelor și proiectului de Directive, institutul nostru își propune în principal următoarele măsuri, care vor asigura ca planul de cercetare-proiectare și execuție de utilaje tehnologice să cuprindă elemente mobilizatoare, bazate pe criterii obiectiv științifice, care vor satisface nevoile prioritare ale producției în construcția de mașini:

— lucrările de cercetare științifică vor fi considerate încheiate *numai dacă se aplică în producție*. În acest sens, pe baza unei planificări interne strict urmărite și, de la caz la caz, în colaborare cu alte institute, se vor stabili colaborări;

— personalul tehnico-ingenieresc din cadrul institutului va fi completat cu *cadre tinere și de specialitate*, cu pregătire și din alte domenii (matematicieni, fizicieni, electroniști ș.a.), care împreună cu cercetătorii din institut, de formație constructori de mașini și tehnologi (mecanici, metalurgi,

meroase alte dispozitive cu semiconductoare care au revoluționat electronica; laserul, cu perspective strălucite (multe nebănuite încă) în telecomunicații, tehnologie, medicină etc.

Un rol hotărâtor în creșterea eficienței cercetării în fizică îl au doi factori, cărora Tezele și proiectul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. le acordă, pe deplin justificat un loc de frunte. Mă refer la *alegerea domeniilor prioritare de cercetare*, în funcție de importanța fundamentală și aplicativă pe plan mondial și în funcție de necesitățile majore ale dezvoltării economiei naționale, și la asigurarea cadrelor pentru cercetare.

DOMENII ÎN AVANGARDA CERCETĂRIILOR DE FIZICĂ

Subliniind «sporirea rolului științei în cadrul forțelor de producție, participarea ei activă la progresul general al societății», proiectul Directivelor relevă locul central pe care îl vor ocupa, în ansamblul cercetării științifice, între alte domenii moderne ale științelor, automatica, microelectronica, energetica nucleară etc.

Aceste domenii, care sînt la ordinea zilei și pe plan mondial, se situează de fapt în avangarda cercetărilor de fizică. Simpla lor enumerare este suficientă pentru a defini sarcinile mari, de înaltă răspundere, în fața cărora se află institutele de cercetări, dar și instituțiile de învățămînt superior, în primul rînd facultățile de fizică din cadrul universităților.

Specific cercetării din universitate este însă faptul că reprezintă, concomitent, cel

«...A SE ALOCA O MAI MARE PARTE DIN MIJLOACELE MATERIALE ȘI BĂNEȘTI PENTRU DOTAREA LABORATOARELOR»

Ilustrînd atenția fundamentală pe care P.C.R. o acordă științei, rezolvării continue a problemelor ei,— între care cea a pregătirii de noi cercetători nu se situează de fel pe ultimul plan — proiectul de Directive prevede crearea unor posibilități «de a se aloca o mai mare parte din mijloacele materiale și bănești pentru dotarea laboratoarelor cu aparatură modernă și material didactic». Importanța acestei prevederi apare în ade-vărata ei lumină dacă avem în vedere că subvenționarea sistematică și la nivel corespunzător a cercetării universitare permite să se realizeze simultan mai multe obiective: valorificarea potențialului potențial de cercetare al corpului didactic, format din cadre cu înaltă calificare; formarea de noi cadre pentru cercetare și pentru alte domenii de activitate; creșterea nivelului învățămîntului.

La Facultatea de fizică s-a obținut în ultimii ani o serie de succese în munca de cercetare prin numeroase lucrări publicate în reviste de mare circulație internațională sau lucrări elaborate pentru și în colaborare cu industria. Sprijinul material pe care se va putea bizui în viitor Facultatea de fizică va crea condițiile unor rezultate mult mai importante pe acest plan.

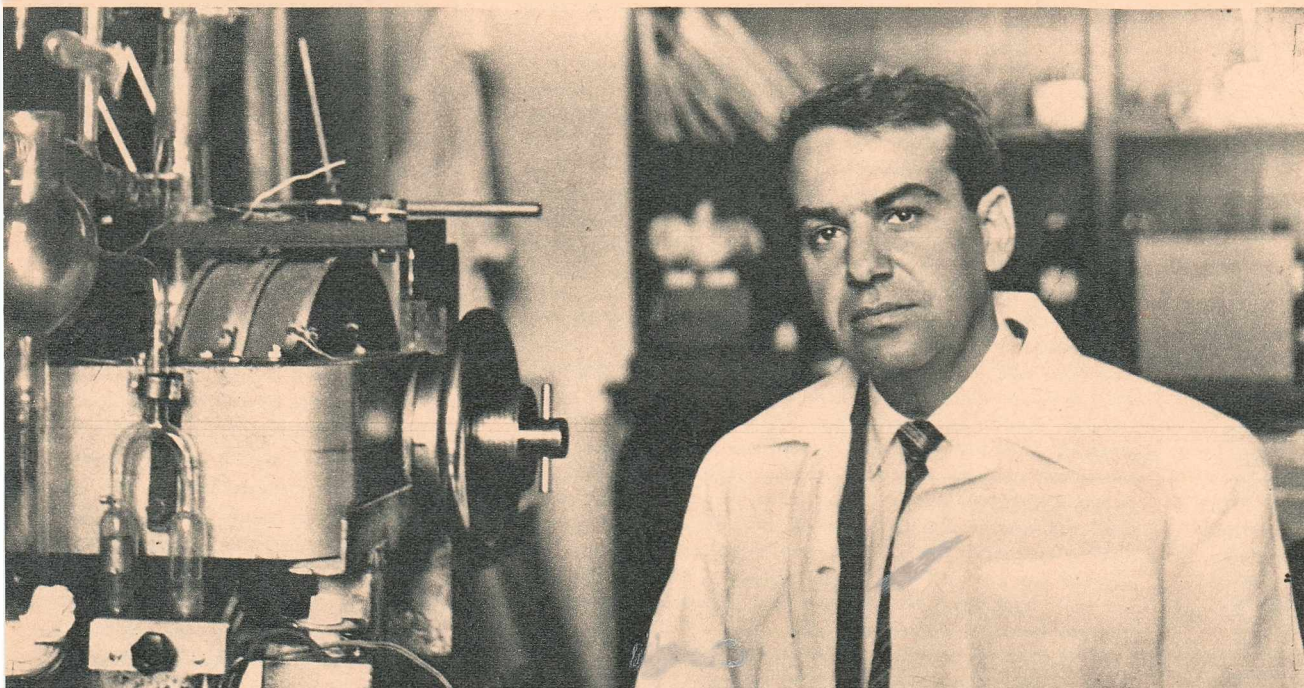
PREGĂTIREA PROFESORILOR ȘI PREGĂTIREA CERCETĂTORILOR, DOUĂ ACTIVITĂȚI DIFERITE

În anii din urmă, mai cu seamă după Congresul al IX-lea al P.C.R., au fost inițiate eforturi considerabile pentru modernizarea învățămîntului, pentru legarea lui de cele mai noi cuceriri științifice și tehnice. Planurile de învățămînt și programele analitice au fost perfecționate, fiind aduse la nivelul actual. Noua lege a învățămîntului, statutul cadrelor didactice legitimează *obligativitatea cercetării științifice ca mijloc de perfecționare a cadrelor didactice*. Se insistă, totodată, asupra atragerii și îndrumării studenților spre activitatea științifică.

Toate acestea, alături de sprijinul material corespunzător, în ansamblul progresului general al societății pe care îl va aduce înfăptuirea programului partidului, vor reuși în scurt timp să readucă la situația normală cercetarea și învățămîntul de fizică în cadrul universității, ținînd seama de locul fizicii în ierarhia științelor pe plan mondial și de necesitățile mereu crescînde de fizicieni. Aceste necesități au început să fie evidente și în țara noastră. De altfel, în ultimii 2-3 ani peste jumătate din numărul absolvenților Facultății de fizică au fost solicitați de institute de cercetări ale Academiei, de institute departamentale sau de laboratoare uzinale.

Dacă avem în vedere faptul că universitatea pregătește de asemenea cadre didactice pentru diferite categorii de școli, socotesc că se impune un *învățămînt diferențiat în cadrul universității* pentru pregătirea profesorilor de liceu, și pentru cercetare — activități atât de diferite încît organizarea unui învățămînt comun nu asigură o pregătire corespunzătoare nici uneia din cele două. De aceea, pe măsură ce vor crește cererile de fizicieni în industrie și cercetare, se va trece probabil, în anii viitori, la separarea învățămîntului universitar în secții didactice și secții pentru cercetare.

Pentru noi, cei care lucrăm în învățămîntul superior de fizică, este evident că o organizare bună, planuri de învățămînt și programe analitice judicioase, folosind suportul material al unor laboratoare care trebuie utilizate la nivelul cerințelor actuale, reprezintă garanția îndeplinirii sarcinilor mari, însușitoare, pe care Partidul Comunist Român ni le pune astăzi în față, sarcini cărora puterea noastră de muncă și de creație, toată priceperea noastră le sînt consacrate în întregime.



științifice. De asemenea, o cauză a nesigurăranței satisfacerii unui minim al devansării cercetării față de nevoile producției respective, a nerealizării unor sarcini în termenul planificat de cercetare, o constituie și insu-

electricieni ș.a.) să conlucreze în vederea însușirii în mod reciproc a modului de rezolvare, prin studii și cercetări la un nivel științific superior, a problemelor care se pun astăzi în tehnica și tehnologia modernă.

mai eficace mijloc de formare a cadrelor pentru cercetare, fiind strîns legată de însuși procesul de învățămînt. Această trăsătură este, evident, condiționată de grija care se va acorda — potrivit proiectului de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R. — «formării de specialiști pentru activitatea de cercetare».

Munca susținută și bine îndrumată a studenților în cadrul laboratoarelor de lucrări practice, în cercuri științifice sau pe lîngă colective de cercetare ale cadrelor didactice, creează posibilități nu numai pentru o pregătire profesională superioară, dar și pentru atragerea și inițierea în munca de cercetare a celor mai dotați studenți — viitori cercetători. Nu trebuie omis nici faptul că, pe de altă parte, cercetarea universitară constituie *instrumentul cel mai important în perfecționarea cadrelor didactice*. În prezent, un cadru didactic de valoare poate fi numai acela care este, totodată, și om de știință, prestigiul unui profesor fiind creat nu numai de talentul pedagogic, ci, mai ales, de activitatea sa științifică, de rezultatele și recunoașterea largă a acestei activități.

Prof. dr. Cristian CONSTANTINESCU

decanul Facultății de fizică
a Universității București

PREGĂTIREA CADRELOR DE FIZICIENI PE UN NOU FĂGAȘ

Experiența ultimelor 3-4 decenii arată că descoperirile în domeniul fizicii au o importanță excepțională în viața umanității, nu numai pentru producția de bunuri materiale, ci și pe un plan mai general, social și chiar politic, iar investițiile pentru fizică

se dovedesc a fi dintre cele mai productive. Este suficient să amintim numai câteva realizări ale fizicii, ca reactorul nuclear (dar și bomba atomică!) sau reacțiile termoneutrale, cu implicații extraordinare pentru energetica viitorului; transistorul și nu-

VIADUCTUL

O veste la care nu mă așteptam; sună telefonul, alo, cutare? da!, confirm (în scoica receptorului stăruie o voce mică, nelimpede, cam ținândărită și cu ceva găngav, de litanie) când, brusc, formulează această întrebare care îmi cade în auz clarisim:

— Unde ai fost în iulie acum douăzeci de ani?

— Cum? Alo; nu înțeleg. Cu cine vorbesc? Poate e o greșeală (încep eu însumi a găngăvi).

Enigma se dezleagă; la celălalt capăt al firului e Mitu M. Mitu, un personaj pitoresc cu care lucraser exact acum douăzeci de ani, ca brigadier voluntar, pe șantierul Salva Vișeu; îmi spune că a ajuns inginer agronom, că profesează undeva în Bărăgan, într-o zonă unde se fac hidroameliorațiuni cu ajutorul brigăzilor voluntare ale tineretului, de a căror îndrumare se ocupă direct. Scurt: îmi spune că a devenit pentru a doua oară brigadier, ca atunci, demult, în urmă cu două decenii, la Salva. Trezind cu treburi prin București, a ținut să mă vadă; îl invit la mine.

Așteptându-l, rememorez lucrurile, plonjez mental în timpul acela. Deci, vorba lui Mitu: unde am fost în iulie acum douăzeci de ani? Memoria îmi spune, dacă rețin exact, că tocmai atacasem ultimul arc al Viaductului Mare de la Săcel. Ne angajasem să-l terminăm pînă la 23 August 1949. Mitu M. Mitu, care era comandant la sectorul Fiad Romuli, avea șansa de a umbla mult peste tot (cu o «Skodă», pe jos, călare ori cu o locomotivă de linie îngustă). A început un jurnal de brigadier voluntar. «Poate s-o găsi cineva să facă o carte despre ceea ce se întâmplă aici». Avea un toc rezervor defect și i se termina cerneala la mijloc de fază; o continua cu creionul chimic muiat în gură. Stătea pînă noaptea tîrziu în baraca lui din dealul Ștefăniței; își scria impresiile în caietele cu coperte făcute din două scîndurele furnir, cusute cu sfoară. E caietul pe care dorea «să-l lase istoriei». În cele din urmă, mi l-a dat mie. Îl răsfoiesc din cînd în cînd; citesc pe sărite: **28 iulie:** am isprăvit lucrările la Viaductul Mare. A ieșit cu un arc mai mult decît îl proiectaseră inginerii (și parcă mai reușit). Mi se dă o permisie de două zile; fug pînă acasă s-o vad pe Gabriela. Aud că dă la facultate.

12 august: tov. Victor Tulbure, poet din București, a ținut azi la Romuli prima ședință de cenaclu cu patru poeți-muncitori. Unul scrie în trepte, ca Maiakovski. Poetul a dormit la cantină, pe masă. Miine pleacă la Bumbești. Oare ai de acolo au mai mulți poeți-muncitori?

11 septembrie: Vereș Ludovic, pe care «l-am demascat» că fugise săptămîna trecută, a reapărut azi la Vișeu de Jos; a mai adus cu el din Satu Mare încă vreo zece vlăgani, prieteni de-ai lui (șapte unguri și trei români). Îi vom șterge «demascarea» și îl vom evidenția în careu. Toți zece au asupra lor (dați naibii!) muzicube de gură; prima serenadă au dat-o la fereastra responsabilului cu proviziile.

17 septembrie: la prînz se primește o notă telefonică a secretarului U.T.M. din Telciu. Raportăm comandamentului, se spune textual, că de azi dimineață toți membrii echipei nr. 5 de oșeni folosesc peria și pasta de dinți. Sarcina trasată se îndeplinește: semnează Vasalîe Gheorghie Bouar.

9 octombrie: la sectorul Tunele, lîngă comandament, am deschis expoziția gazetelor de perete (36 la număr). Casierul, bandit și hoț, a fost arestat ieri. De unde să luăm bani pentru premii? Casierul cel nou vine abia peste o săptămînă.

11 octombrie: redacția ziarului Știința cere să-l trimitem pe Reuț Andrei la București. A cîștigat, norocosul, premiul doi la concursul corespondenților voluntari pornit în cinstea «Zilei Științei». Ai de la București nu știu că Reuț a învățat carte pe șantier.

25 octombrie: aud că la Telciu studenții de la medicină au cele mai murdare dormitoare din tot sectorul. Miine mă duc să verific personal.

Jurnalul se întrerupe brusc; Mitu M. Mitu a fost trimis la o școală de cadre a Comitetului Central. Îl revăd, așadar, peste exact două decenii, timp în care nu mai auzisem nimic despre el, se dăduse la fund. A ajuns inginer agronom și e, pentru a doua oară, brigadier. Trebuie să sosească. Ne vom așterne la vorbă lungă. Vom construi, din evocări nostalgice, din tinerețea noastră perpetuă, un viaduct peste ani (limbaj brigadieresc!). Oare își mai continuă și azi jurnalul de brigadier, pe care «să-l lase istoriei»? I-l voi cere.

Luigi PIRANDELLO:
RĂPOSATUL
MATTIA PASCAL

Personajul principal al acestui roman, dacă nu propriu-zis de tinerețe, aparținînd în tot cazul primei faze de creație a scriitorului. În exclusivitate epică (1904), își schimbă de-a lungul unei acțiuni bogate în peripeții nu numai numele, dar și identitatea, și aceasta nu numai față de alții, ci și față de sine. Masca pusă mai întîi în joacă intră în carne, obrăzarul se lipește de obraz și numai impasul în care eroul ajunge îl silește să-l smulgă, nu fără durere, eliberînd chipul dinții. Printr-un macabru qui pro quo, «răposatul» Mattia Pascal devine Adriano Meis, care în cele din urmă, simulînd o sinucidere, se reîncarnează în vechea ipostază. Avatarurile personajului schizează tema ce va frămînta, în nenumărate variațiuni, întreg teatrul pirandellian. În proză de-abia răsare obsesia care va străluci în piese, aceea a omului plural, a sufletului-hidră: «Sînt convins că fiecare dintre noi — vedeți — se crede «unul», dar nu este așa: sînt «ațiția» în el, domnule, «ațiția», după cîte posibilități are fiecare în el însuși» — afirmă unul dintre cele șase personaje în căutarea unui autor, iar autorul însuși se întreabă, retoric, implicînd adică răspunsul în întrebare: «Dar dacă avem înăuntrul nostru cîte patru, cinci suflete luptînd între ele...» (citit după prefața la volumul de Teatru). Luptînd pentru ce? Pentru a predomina înăuntru și pentru a se manifesta în afară, căci dacă «avem (...) cîte patru, cinci suflete» nu avem în același timp decît un singur chip, o singură formă. Un conștin hogat, debordant, se luptă în opera lui Pirandello cu o formă îngustă, nereprezentativă, și o transformă mereu. Personajele au față de ele însele o atitudine foarte activă, «creatoare», se «construiesc». După cum spune Baldovino, din Voluptatea onoarei. Ele își aleg o formă și atît e de ajuns; pentru că, prin chiar faptul opțiunii, ea se umple de la sine cu viață, cu acea parte din noi care conștină cu masca pe care ne-am pus-o. Baldovino, amintit mai sus, deși simte în el «bestia», devine un monument al onorabilității de îndată ce intră în rolul corespunzător. Adoptînd ipostaza maternității, o prostituată se reconfigurează (Colonia cea nouă). Personajele lui Pirandello sînt în rezervă o altă personalitate, din ele se desface într-una noi și noi identități. Schimbînd mereu măștile, eroii săi improvizează o mascaradă, o mascaradă a dedublării continue. Tema lumii ca teatru revine la scriitorul italian, oamenii sînt actori, dar niște actori care nu mai pot să iasă din rolurile în care au intrat ca în niște capcane, și care pînă la urmă îi absorb în întregime. Travestiul aderă la corp ca fatala cămașă a lui Hercule și determină o transformare adecvată a fondului, trăgînd rînd pe rînd la suprafață cele patru sau cinci sau mai multe suflete care stau ascunse în noi. Dacă la Dostoevski solistul devine orchestră, la Pirandello orchestra interpretează în solo partitura fiecărui instrument. Ceea ce la primul se adună în simultaneitate, la celălalt se desface în succesiune. În raport cu dostoevskianismul, pirandellismul este însă mai abstract, mai teozist, mai factice. Delimitările sînt prea nete, metamorfozele — totale: rezultatele unui examen psihologic acut sînt astfel schematizate, absolutizate și teatralizate. Mai ales în teatru. Proza e mai nuanțată, mai colorată, mai ambiguă. Uneori, cadavrul viu al lui Mattia Pascal, suspendat între două identități pierdute, provoacă cititorului un frison de spaimă și, în măsura în care o face, eroul aparține acelei familii literare din care fac parte omul fără umbră, personajul din Nasul, dublul lui Dostoevski, sau Georg Samsa; dar fantasticitatea terifiantă a acestui pluton e atenuată aici de realismul predominant al operei. Plăcerea de a nara, amintind de vechii nuvelisti italieni, umorul, observația mușcătoare, caracterizarea decisă ce scoate obiectul în relief acoperă goliciunea tezei, contrabalansează ariditatea demonstrației.

Această repetată travestire nu-l scoate însă pe om din impas. În noua sa ipostază gustul vieții rămîne același: amar. Exultînd la început în regimul de libertate absolută pe care noua sa identitate i-l creează, dar numai provizoriu, eroul este obligat pînă la urmă să constate că viața lui Adriano Meis nu este mai bună decît cea a lui Mattia Pascal. Astfel, tema modernă a dedublării se încadrează în tema străveche a deșertăciunii, la care autorul însuși va încerca mai tîrziu să dea o replică, dar care, deocamdată, în acest roman, răsună cu toată forța, deși într-un ton umoristic.

În tălmăcirea lui Tașcu Gheorghiu, se poate spune că romanul nu se citește, ci se degustă. Dacă autorul, stîrnindu-ne curiozitatea prin prezentarea extraordinarelor aventuri ale eroului său, ne trage înainte, traducătorul, prin articularea infailibilă a frazelor, ne ține în loc. Prin această dulce sfîșiere, voluptatea lecturii crește. Intuind fără greș «afinitățile elective» ale cuvintelor, care nu «suferă» în preajma lor pe oricare altul, avînd o logică a apropiierilor aparte, specifică, Tașcu Gheorghiu valorifică bogăția și frumusețea limbii române ca pușini alții, astăzi. Operă de artă, traducerea sa reprezintă un eveniment literar.

ERATĂ. Dintr-o regretabilă eroare, cronică literară la cartea «Cunoaștere de noapte» de Alexandru Ivăsiuc a apărut sub semnătura lui Al. Raicu, în loc de Lucian Raicu. Drept care facem cuvenita rectificare.

NEMERNICIE
ȘI MODESTIE

Sînt desigur aventurieri care lucrează în stil mare. Sînt desigur aventurieri care pun la cale lovituri năprasnice sortite celebrității. Multe dintre aceste lovituri intră, într-un fel, în arhivă și în memorie și se numesc cînd «lovitura secolului», cînd «o adevărată capodoperă de furt în plină zi».

Dar nu toți nemernicii, nu toți aventurierii lucrează pe picior mare. Sînt și unii cu planuri ceva mai modeste. Ei nu visează să dea «lovitura secolului», ci caută doar să se aranjeze. Ei trăiesc din ceea ce în limbajul comun se numește «găinării». Din pricină că nu dau o dată pe an o lovitură magistrală, ei sînt siliți să facă zi de zi și aproape oră de oră mici asemenea lovituri, mici asemenea gheșefturi. Cu cît sînt mai mediocri cu atît trebuie să muncească mai mult. Desigur, se gîndesc și ei cu nostalgie să dea «lovitura vieții lor», dar pentru așa ceva n-au vocație. Așa că, striviți de modestie, frică și mediocritate, se țir, de mici afaceri. De aceea n-au nici un scrupul. De aceea înșală de cîte ori au prilejul. Orice găinărie, oricît de modestă, oricît de neînsemnată, e binevenită. N-au nici un orgoliu în această materie, chiar dacă te înșală cu cinci lei tot sînt fericiți. Nici nu-și imaginează să ducă o zi fără să-și treacă la activ un asemenea gheșeft. Sînt siliți să-și facă mereu planuri, să le urmărească metodic, și la capătul atîtor energii dezlănțuite se aleg cu o găină în plus. Atîta energie, atîta zbatere pentru o neînsemnată găinărie!

Acești nemernici își iau drept aliat modestia. Ei critică pe aventurierii în stil mare și socot această modestie a ticăloșiei lor ca un fel de virtute. Virtutea de a nu lucra în stil mare...

Totuși, din aceste mici afaceri făcute metodic, aproape pe nesimțite, fără ca victimele să aibă măcar ocazia să bage de seamă, apar deodată limuzine fastuoase și tot felul de alte bunătăți. Ei sînt liniștiți sufletește, modestia ticăloșiei îi împiedică să aibă grijă de conștiință. Ei au sentimentul că nici măcar nu fură, ci că iau de fapt cu împrumut niște sume atît de derizorii... Victimele nu trăiesc drame din cauza lor, nimeni nu-și zboară creierii din pricină că a fost jefuit cu zece lei.

Cineva, plictisit de acești nemernici modești și febrili, harnici și insalubri, mediocri și perseverenți, mărturisea cu melancolie:

— M-am săturat de lichele. Mi-e dor de-o canalie.

Ca să fim drepti, nu împărtășim întru totul acest sentiment. Nu ne e dor nici de canalii în stil mare, nici de lichele modeste și anonime. Cred că ne-am putea descurca și fără unii, și fără alții.

Dacă ar mai fi nevoie de o dovadă că dintre toate mijloacele moderne de comunicare în masă televiziunea a pătruns cel mai profund în viața publică și personală a milioane și milioane de oameni, analiza pe teme a corespondenței pe care o primim la redacție ne-ar putea furniza argumente convingătoare. Personajele ale căror chipuri cititorii noștri ar vrea în primul rând să le vadă reproduse în revistă sînt cele care au fost popularizate de micul ecran (artiști, cântăreți de muzică ușoară, sportivi etc.); rubrica în jurul căreia se stîrnesc cele mai multe controverse este cea de televiziune. Și nu este vorba numai de cantitate, ci și de nivelul emoțional; dacă despre debarcarea pe Lună cititorii sînt dispuși să discute cu calm, nu același lucru se întîmplă cînd e vorba despre o apreciere referitoare la un program televizat.

Să luăm un ultim exemplu: nu demult, într-o cronică a colaboratoarei noastre Felicia Antip, serialul «Lunga vară fierbinte» a fost definit cam verde (ăsta-i cuvîntul!), drept «telespanac». (De unde se vede că nu numai telespectatorii, ci și telecroniciarii mai sar peste cal.) Am primit repede un mare număr de proteste (și cîteva adezuni, ce-i drept). Lăsîndu-i deoparte pe anonimi și referindu-ne numai la scrisorile redactate într-un ton civilizat, ne simțim obligați să dăm cîteva lămuriri.

În primul rînd, după cum am mai subliniat, redactorii și colaboratorii noștri sînt liberi să-și aibă părerile lor diferite cu privire la spectacolele, emisiunile, lucrările de artă pe care le comentează. Unora poate să le placă serialul în chestiune, altora să nu le placă de loc, dar absolut de loc. Nu-i moarte de om... Totul e să discutăm cu calm și cu argumente.

În al doilea rînd, în legătură cu «Lunga vară fierbinte» intervine o situație specială. Chiar dacă admitem că serialul nu e mai rău decît altele, că eroul principal e simpatic, că fetele sînt frumoase, nu putem totuși uita că el pretinde să ecranizeze o operă a unuia dintre cei mai mari și mai tulburători scriitori ai secolului nostru și ai tuturor secolelor, William Faulkner. Or, pentru cei care cunosc și iubesc opera lui Faulkner (și aceștia sînt nenumărați) modul în care au fost tratate ideile și personajele faulkneriene, în care a fost spulberată atmosfera specifică operei marelui geniu american, constituie motive de iritare. Faptul că nu este pentru prima oară cînd televiziunea (și cinematografia) americană se comportă în acest fel cu mari creații literare, nu diminuează, desigur, supărarea faulkneriștilor pătrunși. Așa că aluzia la simpatia vegetală din care vestitul Popeye extrage virtuți herculeene nu merită să fie considerată drept o tragedie. După cum tot atît de adevărat este că noi, în coloanele revistei, trebuie să dăm, primii, exemplu de pondere și tact.

Cititorul *Tiberiu Simion* din Călărași ne trimite, inspirat de un material apărut în coloanele noastre, un lung articol intitulat «Apărarea lui Socrate». Să nu se supere corespondentul nostru, dar în ipoteza (improbabilă) că am vrea să continuăm dezbateră procesului lui Socrate (sînt și alte procese — judiciare sau nu — mai actuale de care trebuie să ne ocupăm) am apela la dialogul cu același titlu scris de Platon, din care, de altfel, tov. Tiberiu Simion s-a și inspirat. În orice caz, ne bucură că printre atîția care vor cu ardoare să afle ce număr poartă la pantofi Remo Germani se găsește și cineva (știm că nu e singurul) interesat de Socrate.

O satisfacție asemănătoare ne-o provoacă și patru scrisori prin care ni se solicită publicarea pe copertă sau în «Flacăra-Album» a fotografiei marelui actor britanic Paul Scofield. Celor care ne-au scris în acest sens, ca și altor solicitanți, le promitem că vom ține seama de preferințele lor în planurile de fotografii pentru lunile septembrie, octombrie și următoarele. Bineînțeles, dacă ne vom putea procura diapozitivele color necesare, care trebuie comandate în străinătate, pentru care ne trebuie valută etc., etc., etc.,

Și fiindcă tot ni se pun multe întrebări, ne vom permite — o dată — să punem și noi o întrebare. Am vrea astfel să-l întrebăm pe autorul necunoscut al scrisorii semnate «Colectivul clasei X D» (fără indicarea liceului) și care scrie «numai *i-au* revistă» și «să-și *de-a* și dînsul seama» ce notă a avut la limba română în ultimul an? După primirea răspunsului, vom răspunde și noi la scrisoarea dumisale (în care, de altfel, ni se ia apărarea împotriva unor cititori care ne-au criticat).

Și pe cititorul *Doru Tărcuță* (de asemeni «partizan» al nostru) am vrea să-l întrebăm cum arată «mini-jupele rimelate» la care se referă în scrisoare. Ne gîndim și ne tot gîndim, dar imaginația nu ne ajută s-o scoatem la capăt. Cît despre pasiunea dumisale pentru arta coregrafică, nu putem decît s-o salutăm și s-o admirăm. În chestiunea care îl interesează, a luat oare contact cu Comitetul municipal Iași de artă și cultură?

CUM SE STABILESC PREȚURILE

În general, despre modul de stabilire a prețurilor se vorbește puțin în publicațiile care nu sînt de specialitate. Nu pentru că ar fi ceva esoteric, misterios, ci pentru că este vorba de o problemă tehnică și de aceea sacerdoții prețurilor nu o consideră atît de interesantă pentru a fi dezvăluită laicilor. În fond, lucrurile nu sînt atît de complicate încît să nu poată fi explicate simplu și pe înțeles: ele pot fi ușor, mult mai ușor înțelese decît problemele ciberneticii, ale laserului sau ale acidului dezoxiribonucleic. Cît despre însemnătatea practică pe care o acordă oamenii prețurilor, cred că nu mai e cazul să discutăm.

Practic, lucrurile se petrec în linii mari cam așa: o întreprindere, «Electronica» de exemplu, hotărăște să producă, să zicem, un nou tip de televizor. Își calculează costurile, adaugă cota de beneficiu planificată și impozitul legal și propune prețul care rezultă din însumarea acestor elemente. Am spus *propune*, pentru că spre deosebire de economia capitalistă, în ordinea socialistă prețurile se stabilesc centralizat și sînt *unice* pentru același produs.

Organul central competent, primind propunerea de preț, verifică costurile și face apoi următoarea operație: compară produsul nou, televizorul nou, cu alt tip existent și care are preț stabilit și constată ce are noul televizor în plus sau în minus față de cel vechi: ecranul este mai mare sau mai mic, alte piese suplimentare care perfecționează aparatul etc. În funcție de elementele în plus sau în minus, care prezintă cumpărătorului avantaje sau dezavantaje față de tipul de televizor existent, organul central stabilește un preț mai mare sau mai mic, adică îl *corelează* cu prețul televizorului din comerț.

Prin urmare, de regulă, prețurile se stabilesc după principiul corelării. Față de prețurile existente în comerț, noile produse vor fi mai scumpe sau mai ieftine, în funcție de calitățile lor, de valoarea lor. În felul acesta se menține nivelul general al prețurilor. Desigur, dacă un produs calitativ superior — și cu un preț mai mare — înlocuiește alt produs mai ieftin care nu se mai produce, nivelul prețurilor crește. De aceea este necesar, absolut necesar, ca ministerele care tutează întreprinderile producătoare să nu îngăduie dispariția sortimentelor ieftine, cerute de populație, înlocuirea lor cu altele care au prețuri mai mari. Trebuie să existe mărfuri pentru toate pungile, mai subțiri sau mai garnisite, pentru toate veniturile, iar prețurile trebuie să reflecte totdeauna calitatea mărfurilor.

O problemă specială care se ridică este aceea a modului de calculare a cheltuielilor de producție. În proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea al P.C.R. se prevede că «întreprinderile, centralele și ministerele trebuie să acționeze în permanență pentru reducerea cheltuielilor de producție și eliminarea pierderilor, pentru sporirea beneficiilor, astfel încît rentabilitatea producției să se situeze la nivelul dotării tehnice și al posibilităților pe care le oferă organizarea științifică a producției și a muncii». După părerea mea, atunci cînd organul central competent analizează costurile de producție, nu este suficient să ia ca element de referință numai costurile interne ale altui sortiment apropiat, ci ar trebui să țină seama și de costurile produsele respective pe piața mondială, unde concurența pune față în față mărfurile, iar în competiție învinge produsul cu prețul cel mai mic și cu calitățile cele mai înalte.

Cînd investim miliarde în crearea de industrie la nivelul tehnicii mondiale este imperios necesar ca și bunurile fabricate să fie atît din punct de vedere calitativ cît și al cheltuielilor de producție, al economicității, la același nivel.

AUTOMOBILUL

Fără a fi foarte vechi, și oricum din deceniul nostru, volumul «Larousse» pe care-l posed acordă doar patru rînduri noțiunii de automobil, și pe pagina următoare un spațiu mai onorabil pentru a ilustra oarecum ce înseamnă, din punct de vedere tehnic și întrucîtva estetic, mijlocul cel mai răspîndit de circulație individuală sau în grup familial al secolului pe care-l consumăm și care ne consumă deopotrivă.

Să fie meschină acea jumătate de pagină de desene și microfotografii, plus cele patru rînduri tipărite, față în față cu o industrie atît de prolifică încît concurează înseși fracțiunile mici ale timpului care curge necontenit, făcînd să apară, în industria unor țări, la fiecare minut un nou automobil?

Să fie mare același spațiu acordat de «Larousse» unui obiect de locomotie devenit tradițional, dacă nu chiar desuet, și la care au acces chiar copiii de 12-13 ani, acum cînd contemporanii pregătesc aselenizarea?

Greu de răspuns, categoric, oricînd dîntre cele două întrebări, și nu numai din cauză că punctele de vedere alese sînt la poluri opuse, ci mai cu seamă fiindcă, departe de a ieși din gustul public, automobilul își continuă triumfal marșul început cu cîteva decenii în urmă atît în cucerirea de noi adepți cît și în domeniul tehnic. Forma, capacitatea, mijloacele de autopropulsare, materialele de construcție, performanțele, într-un cuvînt, sînt, în fiecare nou sezon (și mult mai des decît atît), modificate simțitor, dacă nu chiar cu brutalitate. Recordul absolut de azi, 966 km/h, rivalizează cu vitezele de deplasare ale unor avioane încă în funcțiune și se înscrie, oricum, printre cele mai rapide mijloace la îndemîna omului.

Cuantumul plăcerii și curiozității fiind depășit, cel utilitar, deplin și unanim recunoscut, era timpul ca automobilismul să se instaleze într-o sferă mai labilă și prin aceasta mai diversă, în care să se reunească procente din fiecare însușire proprie automobilului și totuși preponderența să aparțină unei alte noțiuni. Sportul a oferit automobilului această nouă arie de manifestare în care virtuozitățile tehnicii le caută pe cele umane și invers, în care limitele posibilului, sau mai curînd ale imposibilului, sînt frecvent și stăruitor încercate de cuplul om-motor, în care fiecare posesor al unui autovehicul, indiferent de numărul cilindrilor săi, se vede realizat la superlativ în persoana unui Fangio, Moos, Cristea, Cobb și alți mari campioni trecuți, prezenți și, desigur, viitori. Se înfruntă fabricile de pretutindeni și, mai des decît ar fi de bănuț sau de dorit, sportul cu motor își primește tributul său de sînge, care zguduie lumea sportului, dar nu oprește în loc această morișcă proprie timpului nostru.

Dincolo de aspectele grave ale automobilismului modern, ori poate mai corect exprimat, înaintea lor, se cer a fi luate în considerare cele mai frecvente, care se pot generaliza și care conturează profilul caracteristic al unei activități dinamice, pe măsura vieții moderne, așa cum ne place să credem că este automobilismul. Întotdeauna sportul românesc a fost onorat și de personalitatea unor piloți de mare talent ca Papană, Cantacuzino, Manolescu, Cristea, Calcianu, Frim, Dumitrescu și mulți alții. Cursele de coastă de la Sinaia, distanța București — Brașov, apreciată drept etalon al îndemînării și vitezei, probele din raza Arcului de Triumf din București, atrăgeau numeroși spectatori într-o vreme în care posibilitățile tehnice și de organizare nu se înscriau la capitolul reușitelor depline. Nu mai trebuie amintit că toți participanții foloseau mașini de import. Acum, în țara noastră se fabrică autoturismul «Dacia 1100» și-i vor urma alte tipuri și noi capacități. Automobil Clubul Român a redevenit o realitate și în jurul lui se grupează tot mai mulți deținători de mașini, dar și membri simpatizanți, care nu posedă încă un mijloc propriu de transport. Falsa idee că autoturismul personal este un lux începe să pălească în noile condiții de viață, în prezența unei mentalități mai sincere și — mai ales — în fața celor peste 42.000 de exemplare «Dacia 1100» produse la Pitești pînă acum.

Și totuși, la noi, automobilismul pășește cu dificultăți (peste cele inerente) în arena sportivă. Citeam recent un interviu al adjunctului ministrului industriei construcției de mașini, în care principala preocupare a celui interviuat parea să fie aceea de a scuza eventuala criză de performanțe a tînărului produs al industriei românești, și-mi dădeam seama că una dintre sursele incapacității automobilismului de a pătrunde ca sport la noi stă încă în felul unora de a-l privi și trata. Mașina pe patru roți nu trebuie neapărat să gonească pentru a-l transforma pe posesorul ei în as al volanului (sau în inger). Ea poate rula și mai liniștit, în probe de îndemînare sau regularitate, ea se poate alia altui sport — turismului, național și internațional, dacă — bineînțeles — are cine să se preocupe de așa ceva. A.C.R.-ul și-a propus multe la începutul său de drum și — fără îndoială — va și realiza o bună parte din încărcatul program. Dar pe lîngă el, alături de el mai curînd, n-ar trebui să acționeze și un for sportiv de specialitate, de tipul unei federații, ca cea de motociclism (mai activă dacă s-ar putea), de ciclism (mai norocoasă decît acum), de fotbal (mai ambițioasă), de iahting (dacă nu s-a desființat) etc? Volumul de muncă al A.C.R.-ului s-ar diminua prin apariția noului for și s-ar organiza și departaja mai rațional, unele fiind nevoile și dorințele autoturistilor, altele, ale piloților sportivi. Poate că atunci și uzina piteșteană ar fi stimulată în mîgălirea tainelor motoarelor cu benzină, imitîndu-i pe vrednicii constructori de la «Electroputere»-Craiova, care au reușit să perfecționeze chiar și un motor de locomotivă «diesel» achiziționat, spre fabricare, cu ani în urmă. Poate că atunci însuși institutul din cadrul Politehnicii, profilat pe construcția de motoare, își va spune cuvîntul. În fond, motorul rămîne o mare sursă de necunoscut chiar și în era zborurilor interplanetare și în ciuda faptului că «Larousse»-ul meu nu-i acordă decît 4 rînduri...

Și tot atît de adevărat mi se pare că automobilismul, ca sport, poate conferi tehnicii ceea ce atletismul, canotajul, înotul, de pildă, oferă medicinei, în cel mai larg înțeles, atunci cînd aceasta vrea să știe mai multe despre mașina umană.

PROIECTE HITLERISTE DE OCUPARE A ROMÂNIEI

de Aurică SIMION de la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.

POPORUL NOSTRU ANIVERSEAZĂ ANUL ACESTA ÎMPLINIREA A 25 DE ANI DE LA ELIBERAREA ROMÂNIEI DE SUB JUGUL FASCIST, EVENIMENT CRUCIAL ÎN ISTORIA PATRIEI NOASTRE. UNIND PE ACEEAȘI PLATFORMĂ TOATE FORȚELE REVOLUȚIONARE PATRIOTICE ȘI DEMOCRATICE NAȚIONALE, DÎND CURS PUTERNICULUI CURENT ANTIFASCIST DIN RÎNDURILE POPORULUI, PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, ÎN COLABORARE CU CELELALTE FORȚE POLITICE, A ORGANIZAT ȘI CONDUS INSURECȚIA ARMATĂ DE LA 23 AUGUST 1944, CARE A DUS LA IEȘIREA ROMÂNIEI DIN RĂZBOIUL ANTISOVIEȚIC, LA RĂSTURNAREA REGIMULUI ANTONESCIAN, LA ALĂTURAREA ȚĂRII NOASTRE COALIȚIEI ANTIFASCISTE, LA ELIBERAREA PATRIEI. ACTUL DE LA 23 AUGUST A AVUT O CONTRIBUȚIE ÎNSEMNATĂ LA ZDROBIREA GERMANIEI HITLERISTE.

EVENIMENTELE GLORIOASE PETRECUTE ÎN URMĂ CU UN SFERT DE VEAC REPREZINTĂ O ÎNCUNUNARE A LUPTEI POPORULUI ROMÂN, ÎN FRUNTE CU COMUNIȘTII, ÎMPOTRIVA COTROPITORILOR HITLERIȘTI, PENTRU O ROMÂNIE LIBERĂ ȘI INDEPENDENTĂ. DE-A LUNGUL ANILOR, GERMANIA LUI HITLER A ELABORAT NUMEROASE PLANURI DE OCUPARE A ROMÂNIEI. ÎN ARTICOLUL DE FAȚĂ SE EVOCĂ ASPECTE — UNELE INEDITE PENTRU PUBLICUL LARG — ALE ACESTOR PLANURI.



Pe aici au trecut bombardierile lui Gerstenberg. Ruinele Teatrului Național din București (jos) și ale unui bloc de locuințe (sus).

Expansiunea spre estul și sud-estul Europei, subordonarea economică și politică a popoarelor din această regiune au constituit unele dintre principalele obiective ale politicii externe a hitleriștilor, chiar de la venirea lor la putere, în ianuarie 1933. Pentru realizarea acestor țeluri ei nu s-au dat înapoi de la folosirea celor mai inumane și abjecte mijloace, condamnate de întreaga omenire progresistă: recrutarea și stipendierea în statele ce făceau obiectul agresiunii lor a unor agenturi trădătoare, șantajul, în diversele lui forme, asasinarea conducătorilor de state și a oamenilor politici care se opuneau expansiunii lor, agresiunea economică și militară etc.

Un loc important l-au ocupat în arsenalul metodelor folosite de naziști dezbinarea și învrăjbirea popoarelor din această parte a Europei, stimularea, în mod artificial, a neînțelegerilor și înveninarea relațiilor dintre ele, șantajarea, pe chestiuni de importanță vitală, care vizau însăși independența națională și integritatea teritorială.

Datorită poziției strategice și bogatelor sale resurse materiale, România a constituit unul dintre principalele obiective ale agresiunii hitleriste, pentru subordonarea economică și politică a țării noastre naziștii întrebunțind aproape întreaga gamă a metodelor și mijloacelor mai sus-menționate.

AFIȘE ÎN LIMBA ROMÂNĂ DISTRIBUITE... ÎN CEHOSLOVACIA

15 martie 1939. Coloanele motorizate germane invadează Cehoslovacia, ajungând la câteva etape de marș de frontierele României. Pericolul de ocupare a țării noastre era evident. «Nu era greu de văzut încotro se va îndrepta Hitler — arată istoricii englezi Martin Gilbert și Richard Gott. Oamenii de stat și-au aruncat privirile pe hartă. Bonnet era convins că România va fi... felul următor în meniul nazist».

La 16 martie, ministrul României la Londra s-a prezentat în grabă la Foreign Office pentru a avertiza că guvernul român avea «motive temeinice să creadă» că în următoarele luni Germania «va reduce Ungaria la vasalitate, după care va trece la dezmembrarea României». A doua zi, într-o întrevedere cu ministrul de externe al Marii Britanii, lordul Halifax, ministrul României a atras din nou atenția că pericolul ca hitleriștii să lovească România era iminent. «În cursul ultimelor zile — declara reprezentantul României — guvernul român a primit o cerere din partea guvernului german pentru a acorda Germaniei monopolul asupra exporturilor românești și să adopte anumite măsuri restrictive asupra producției industriale românești, în interesul Germaniei... Această cerere seamănă foarte mult cu un ultimatum».

O dovadă elocventă asupra intențiilor naziștilor de a ocupa România în martie 1939 a fost furnizată chiar de către germani, printr-o eroare, în timpul invadării Cehoslovaciei. Cu ocazia intrării într-un oraș mai mic, ei au afișat diferite proclamații prin care chemau populația să respecte disciplina, dar care erau de neînțeles pentru cehi, deoarece... erau scrise în limba română. «A reieșit — se arată într-un

raport trimis guvernului său de ministrul Ungariei la Londra — că conducerea armatei germane nu a distribuit afișe în limba cehă, ci în limba română, proiectate și pregătite dinainte pentru ocuparea României».

După cum se știe, o agresiune militară nu a mai avut loc în acel moment, hitleriștii reușind să impună guvernului român, prin presiune și șantaj, acordul economic din 21 martie, ale cărui clauze erau favorabile Germaniei.

PLANUL GENERALULUI HALDER

Septembrie 1939. Mașina de război nazistă a fost din nou pusă în acțiune. De data aceasta victima era Polonia. Deși Germania hitleristă făcea presiuni puternice asupra țării noastre și deși exista pericolul ca România să devină ea însăși victimă a agresiunii naziste, poporul român a acordat sprijin frătesc poporului polonez care-și apăra patria, trăind o adevărată dramă națională: guvernul român a permis tranzitul prin țara noastră a materialelor militare destinate armatei poloneze și a aurului polonez, în greutate de 70 de tone, care a fost imbarcat în portul Constanța pe un vas britanic: președintelui Republicii Polone, mareșalului comandant suprem al armatei poloneze, membrilor guvernului și unui mare număr de refugiați, civili și militari, li s-a acordat ospitalitatea solicitată la 17 septembrie 1939, îngăduindu-li-se a se stabili în țara noastră ca persoane particulare. Zeci de mii de cetățeni polonezi, militari și civili, au fost ajutați să plece spre Anglia și Franța, pentru a se putea înrola și continua acolo lupta armată împotriva Reichului hitlerist.

Ațitudinea adoptată de guvernul român în septembrie 1939, sprijinul acordat de poporul român refugiaților polonezi au provocat mânia căpeteniilor naziste. Pentru intimidarea României, naziștii au hotărât să treacă la suprimarea lui Armand Călinescu, președintele Consiliului de miniștri al României și principal exponent al cercurilor burgheze care se opuneau expansiunii Germaniei hitleriste și doreau să apere integritatea și independența țării.

În ziua de 21 septembrie, premierul român a fost asasinat de o echipă de legionari. Vestea odioasei crime a umplut de indignare și de revoltă întreaga țară, oameni de cele mai diferite categorii sociale și convingeri politice exprimându-și protestul față de acțiunea gardiștilor și inspiratorilor lor de la Berlin.

O dată cu declanșarea celui de-al doilea război mondial situația României a cunoscut o nouă agravare: după fulgerătoarea campanie poloneză țara noastră a devenit principala «atracție» în marșul hitlerist spre sud-estul Europei.

Januarie 1940. Generalul Halder, șeful Statului major general al armatei de uscat germane, a dat dispoziții locotenent-colonelului G. Winter pentru elaborarea planului de operații în vederea unui atac împotriva României. La sugestia amiralului Canaris, șeful Abwehrului, s-a trecut chiar la crearea, în regiunea petroliferă a României, a unui «organ de siguranță» camuflat, format din civili germani de incre-

Două imagini sugestive ale invadatorilor hitleriști: În anul 1940, aureolați de mitul neînfringerii, pătrunzând în România (stînga), și în 1944, ca prizonieri escortați de ostașii români (dreapta).



dere, a căruia principală sarcină era de a identifica în zona respectivă locurile cele mai indicate pentru aterizare și a le marca, pentru a putea fi folosite în vederea acțiunii unei divizii de parașutiști.

La 7 aprilie, maiorul Kinzel, șeful secției «Armate străine — est» din Statul major al armatei de uscat, a fost trimis la Budapesta, ca asistentul lui Hitler și cu știința ministrului Afacerilor străine, pentru a discuta cu Statul major ungar chestiunea tranzitului trupelor germane prin Ungaria spre România.³⁾ «Alertă la Budapesta — notează Ciano în memoriile sale, la data de 8 aprilie 1940. Telegi a trimis în misiune la Roma pe Burunyay (președinte al Băncii naționale ungare și amic personal al lui Telegi — n.a.) pentru a ne informa de un demers făcut de Statul major german pe lângă Statul major ungar... Germania vrea să ocupe regiunile petrolifere românești și cere Ungariei drept de trecere pentru trupele sale»⁴⁾

HITLER TRIMITE UN ULTIMATUM

Este cunoscut faptul că pînă la urmă Hitler s-a hotărât să-și trimită tancurile mai întîi spre vest declanșînd, la 9 aprilie, «Operația de pe Weser» (ocuparea Danemarcei și Norvegiei). La 10 mai hitleriștii au atacat Belgia, Olanda, Franța, pe care le-au ocupat după scurt timp. Corpul expediționar britanic a fost alungat de pe continent. Deși trupele germane fuseseră mobilizate aproape în întregime pentru campania din vest, planul ocupării României nu a fost nici un moment neglijat, Hitler aprobînd «o pregătire teoretică anticipată» în vederea unor măsuri militare în spațiul sud-est european, vizînd, bineînțeles, ocuparea în primul rînd a regiunilor petrolifere din țara noastră.

După succesele obținute pe frontul de vest în detrimentul puterilor occidentale, presiunile exercitate de Germania împotriva României au continuat să se intensifice. Într-o scrisoare trimisă lui Carol al II-lea la 15 iulie, Hitler cerea, pe un ton ultimativ, ca România să se încadreze definitiv în linia politică a Reichului. «Orice încercare de a evita pericolele care amenință țara dumneavoastră, prin manevre tactice de orice fel — sublinia atotputernicul dictator nazist, aflat atunci la apogeul succeselor sale militare — trebuie să fie și va fi sortită eșecului. Mai devreme sau mai tîrziu, și probabil într-un timp foarte scurt, rezultatul ar putea fi chiar distrugerea României»⁵⁾

31 iulie 1940. Într-o conferință la Berghof, Hitler își informează deschis generalii că hotărîse să atace Uniunea Sovietică. «Dacă voi zdrobi Rusia — declara Hitler cu acel prilej — ultimele planuri de salvare ale Marii Britanii se năruie cu ea, și Germania va deveni stăpînă Europei, inclusiv a Balcanilor. Pentru toate aceste motive Rusia trebuie să fie lichidată. Cu cît mai devreme, cu atît va fi mai bine. Data prezăcută: primăvara anului 1941»⁶⁾

Înainte de a trece la atacarea Uniunii Sovietice, Hitler s-a hotărît să ocupe mai întîi zona petroliferă din România pentru a o «proteja» împotriva oricărui acțiunii vizînd sabotarea extracției și rafinării șteiului românesc.

31 august 1940. Germania hitleristă și Italia fascistă impun odiosul dictat fascist de la Viena prin care Transilvania de nord este ruptă din trupul României și predată Ungariei horthyste. Urmărind traseul graniței româno-ungare stabilite de Hitler și consilierii săi cu acel prilej, putem constata ușor considerentele de ordin strategic și militar ce au stat la baza «judicării» lui Hitler. S-a avut în vedere, în primul rînd, ca Axa — eufemism politic prin care de obicei se înțelegea Germania hitleristă — să pună stăpînire, prin intermediul lui Horthy, aliatul său încercat, pe creștele Carpaților răsăriteni. În același timp, noua frontieră pătrundea ca un pumnal pînă în inima României, oprindu-se în apropierea Brașovului. De la Brașov și pînă în Valea Prahovei, de unde se extrăgea petrolul de care Hitler avea neapărat nevoie pentru continuarea planurilor sale războinice, nu mai erau decît cîțiva zeci de kilometri, pe care, la nevoie, coloanele blindate germane i-ar fi străbătut în numai cîteva ore.

PREGĂTIRI ÎNFRIGURATE LA ÎNALTUL COMANDAMENT AL WEHRMACHTULUI PENTRU OCUPAREA ROMÂNIEI

Avîndu-se în vedere un eventual refuz al guvernului român de a accepta dictatul, Hitler luase măsuri în vederea ocupării rapide a României. La 27 august, dictatorul german ordonase comandamentului armatei de uscat să deplaseze imediat, în secret, zece divizii spre frontiera de est a Reichului. Totodată, fuseseră deplasate în extremitatea sudică a Guver-

nămîntului general, chiar în apropierea granițelor României. Două divizii de tancuri, gata să înainteze oricînd, rapid, spre țara noastră.

A doua zi Hitler ordonase noi măsuri. Jurnalul de război al Statului major al operațiunilor întreprinse de Wehrmacht conține următorul pasaj, înregistrat la 28 august: «La 11,00 a.m. șeful Statului major al operațiilor Wehrmachtului (Jödl) informează pe șeful Departamentului apărării naționale (Warlimont) despre hotărîrea luată de Führer cu puțin înainte ca... să se facă pregătiri amănunțite pentru a putea ocupa imediat regiunea petroliferă din România, dacă încercările de mediere politică vor da greș. După discutarea aprofundată a măsurilor de luat, se hotărîște ca unitățile, mai cu seamă cele mobile, staționate în prezent în Germania, să fie luate în considerare în acest scop. În total există 5 divizii blindate și 3 motorizate, dintre care 4 divizii blindate și 2 motorizate vor fi probabil din nou gata de acțiune la 31 august. În plus, se planuiește detașarea unor trupe de parașutiști și de desant aerian pentru ocuparea rapidă a celor mai importante zone din România. În această eventualitate se va cere Ungariei aprobarea ca trupele să traverseze pe jos teritoriul ungar și foarte probabil și tranziț cu trenul...»

Pentru ca aceste măsuri să poată fi executate rapid, șeful secției Luftwaffe a departamentului apărării naționale (maiorul Freiherr von Falkenstein) este trimis în după-amiaza zilei de 28 august la Statul major al Luftwaffe pentru a discuta măsurile necesare de recunoaștere aeriană și de protecția prin avioane de luptă și artilerie antiaeriană. Ordinele către armată sînt emise de către șeful Departamentului apărării naționale într-o convorbire telefonică din cursul după-amiezii cu șeful sectorului operații al Statului major general al armatei. Data pentru discutarea planurilor de către înaltele comandamente ale armatei și Luftwaffe este fixată pentru 30 august.

La 7,00 p.m., șeful Statului major al operațiilor Wehrmachtului raportează că șeful Înaltului comandament al Wehrmachtului s-a întors chiar acum de la o întîlnire a Führerului cu ofițerii la Berghof, cu rezultatul că ordinul Führerului de a începe operația de apărare (a se citi ocupare — n.a.) a regiunilor petrolifere române trebuie așteptat pentru 1 septembrie. Aceasta face necesară completarea directivelor anterioare. Trebuie făcute pregătiri pentru ca forțele să poată pleca la 1 septembrie dacă va fi necesar. Înainte de 1 septembrie nu trebuie să intervină însă nici o deplasare de trupe în acest scop, în timp ce deplasarea de la apus spre răsărit, ordonată de instrucțiunile din 27 august, trebuie accelerată.⁷⁾ La sfîrșitul lui august 1940, în acel moment greu pentru destinele sale, poporul român s-a aflat singur, fiind nevoit să accepte condițiile înrobitoare ale Dictatului de la Viena.

KEITEL DESPRE SARCINILE APARENTE ȘI REALE ALE MIȘIUNII MILITARE GERMANE ÎN ROMÂNIA

Septembrie 1940. Folosind condițiile internaționale favorabile, hitleriștii reușesc, prin presiuni brutale, prin amenințarea cu invazia și instituirea unui protectorat german, să impună un regim fascist în țara noastră.

Octombrie 1940. Cu acordul lui Ion Antonescu trupele germane pătrund în România. «Sarcina lor aparentă, se arată în instrucțiunile feldmaresalului Keitel, șeful Înaltului comandament al Wehrmachtului, va fi de a instrui România, prietenă nouă, în ceea ce privește organizarea și pregătirea forțelor ei armate.

Sarcinile lor reale, care nu trebuie să devină evidente nici pentru români, nici pentru propriile noastre trupe, sînt:

a) să așeze cîmpurile petrolifere de a fi acaparate de o terță putere sau de a le distruge;

b) să dea posibilitatea armatei române de a efectua sarcini definite, corespunzător unui plan efectiv, elaborat în favoarea intereselor Germaniei;

c) în cazul cînd vom fi siliți la un război cu Rusia sovietică, să se pregătească pentru angajarea forțelor germane și române din direcția României»⁸⁾

Unitățile militare hitleriste au fost dislocate în Capitală, în zona petroliferă a Văii Prahovei și în celelalte centre vitale ale țării.

Formal, România nu a fost ocupată de naștiți, ea menținîndu-și ființa de stat, avînd legi și administrație proprii și reprezentanțe diplomatice în diferite capitale ale lumii. În realitate, mai ales după intrarea trupelor germane în țară independentă și suveranitatea României erau grav atinse.

De la bun început P.C.R. s-a ridicat împotriva dictaturii militarofasciste și a prezenței trupelor germane în România, chemînd poporul la luptă împotriva lor.

22 iunie 1941. Germania hitleristă atacă Uniunea Sovietică. Poporul român este împins, împotriva voinței sale, în războiul antisovietic, care avea să aducă jalea și doliul pe întreg cuprinsul țării.

În anii războiului, în rîndurile maselor populare are loc o profundă frămîntare, ia naștere și se extinde continuu o mișcare de rezistență antihitleristă ce cuprinde numeroase formațiuni politice, aproape toate păturile și categoriile sociale, de la comuniști și social-democrați, pînă la partidele național-tărănesc și național-liberal și la cercurile Palatului regal. Neliniștite din cauza rapoartelor îngrijorătoare pe care le primeau din România de la agenții lor, căpeteniile politice și militare ale celui de-al III-lea Reich se gîndesc din nou la eventualitatea ocupării militare fățișe a țării noastre.

Începutul lunii august 1944. Generalul Hans Friessner, comandantul grupului de armate «Ucraina de Sud», care acționa pe teritoriul României, cere de la Hitler «împunerea depline pe teritoriul român», ceea ce ar fi echivalat, în fapt, cu ocuparea militară fățișă a României.⁹⁾ Transmis lui Friessner, colonelul v. Trotha, ajunge la Cartierul general al lui Hitler aproape în același timp cu mareșalul Antonescu, care făcea ultima sa vizită dictatorului nazist. Primind din partea lui Antonescu asigurarea că România va rămîne de partea Germaniei și va fi «ultima țară care va părăsi Reichul», Hitler nu este de acord cu planul lui Friessner.

EȘECUL ULTIMULUI PROIECT...

23 August 1944. În fruntea forțelor opuse dictaturii militarofasciste, P.C.R. înfruntă insurecția națională antihitleristă, care a dus la răsturnarea dictaturii, la ieșirea României din războiul antisovietic, la întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste și la trecerea țării de partea Națiunilor Unite.

Conform planului elaborat de P.C.R. și pus de acord cu celelalte forțe antihitleriste, regele Mihai, neavînd altă alternativă, îl arestează pe mareșalul dictator la Palatul regal din București.

Unitățile militare trec la blocarea obiectivelor germane.

Seara, la ora 22, este difuzată la radio proclamația regelui, prin care se anunța dobîndirea dictaturii antonesciene, ieșirea României din războiul antisovietic și hotărîrea ei de a lupta pentru a-și apăra independența și a elibera nordul Transilvaniei. «Oricine s-ar împotrivi hotărîrii noastre liber luate și care nu atinge drepturile nimănui — se sublinia în proclamație — este un dușman al neamului nostru. Ordon armatei și chem poporul să lupte prin orice mijloace și cu orice sacrificii împotriva lui. Alături de armatele aliaților și cu ajutorul lor, mobilizînd toate forțele națiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena pentru a elibera pămîntul Transilvaniei noastre de sub ocupația străină».

Făcînd cunoscut lumii noua poziție a țării, trecerea ei de partea coaliției antihitleriste, proclamația punea România, de fapt, în stare de război cu Germania.

Vestea evenimentelor petrecute în România a constituit o adevărată lovitură pentru guvernul de la Berlin, provocînd panică și derută la Cartierul general al lui Hitler. În noaptea de 23 spre 24 august, Hitler dă ordin pentru arestarea imediată a guvernului Sănătescu și alcătuirea unui nou guvern fascist, în fruntea căruia să fie pus un «general filogerman».

Deși generalul Hansen, șeful Misiunii militare germane din România, a avertizat Berlinul că actul de la 23 August era opera poporului și armatei, și că acțiunea se bucura de «cel mai larg asentiment», iar generalul Friessner, comandantul grupului de armate «Ucraina de Sud», a atras atenția că nici un ofițer român nu voia să-și calce jurămîntul și să aleuiască un guvern opus guvernului Sănătescu, ordinul dat de Hitler pentru înăbușirea insurecției a fost menținut.¹⁰⁾

24 august — 1 septembrie 1944. După trei zile de lupte crîncene, forțele patriotice populare și unități ale armatei au eliberat complet Capitala și împrejurimile ei de hitleriști, iar pînă la finele lunii au eliberat întreaga Muntenie, Dobrogea, Oltenia, Banatul, partea de sud a Transilvaniei.

Ultimul proiect al hitleriștilor de a ocupa România a suferit astfel un dezastru total. Ostașii români, cu sprijinul populației, însușeșită de lozincă lansată de Partidul Comunist «Totul pentru front, totul pentru victorie!», au acționat cu eroism, neprecupețindu-și viața, pentru alungarea crotopitorilor de pe pămîntul patriei. Forțele insurecționale române au provocat inamicului, în zilele lui august 1944, pierderi care se ridică la circa 5 000 de morți și peste 56 000 de prizonieri, între care 14 generali și 1 421 ofițeri.

În perioada următoare, umăr la umăr cu trupele sovietice și ale celorlalte țări din coaliția antihitleristă, armata română a continuat lupta pe teritoriile Ungariei și Cehoslovaciei, aducîndu-și contribuția la victoria finală împotriva fascismului.



Armament german distrus de trupele române la pădurea Băneasa în august 1944.

1. Martin Gilbert, Richard Gott, Conciliatorii, Ed. politică, București 1966, p. 305—306.

2. Diplomáciai iratok Magyarországi Külpolitikájához 1936—1945, IV, Budapest 1962, doc. nr. 111.

3. Andreas Hillgruber, Hitler, König Carol und Marschall Antonescu. Die deutsch — rumänische Beziehungen 1938—1944, Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1954, p. 67—69.

4. Galeazzo Ciano, Journal politique 1939—1943, vol. I, Edition de la Baconnière — Neuchâtel, p. 234.

5. Documents on German Foreign Policy 1918—1945. Series D, vol. X, June 23 — August 31, Her Majesty's Stationery Office, London, 1957, doc. nr. 171.

6. William L. Shirer, Le Troisième Reich, des origines à la chute, Edition Stock, 1967, p. 835.

7. D.G.F.P., vol. X, doc. nr. 407. Nota redacției engleze.

8. Ibidem, vol. XI, doc. nr. 84.

9. Hans Friessner, Verratene Schlachten. Die Tragödie der deutschen Wehrmacht in Rumänien und Ungarn, Holsten Verlag, Hamburg, 1956, p. 55.

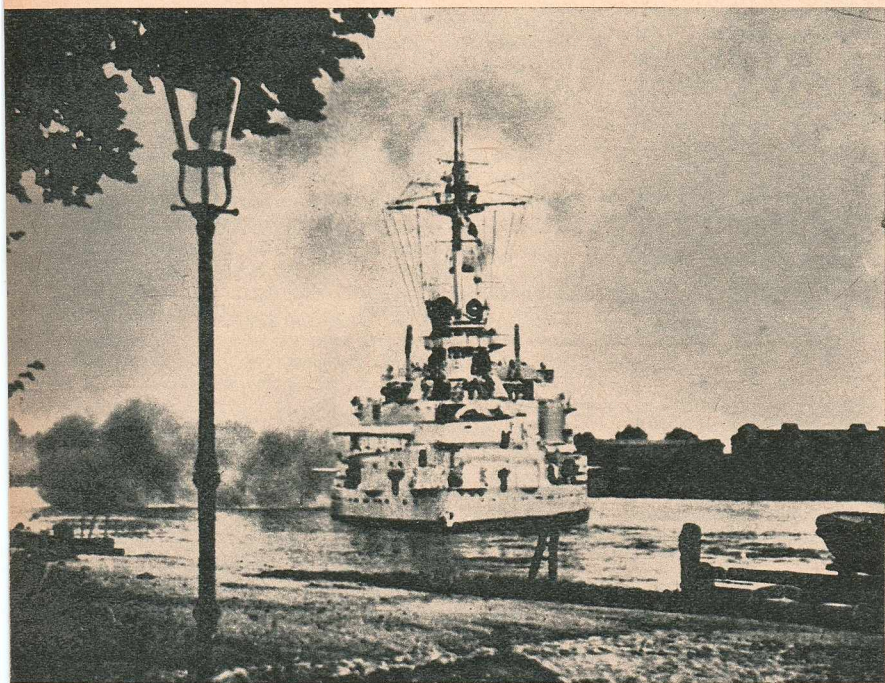
10. Ibidem, p. 89; Eugen Băntea, De ce a fost adus generalul Stahel la București, în «Magazin istoric», nr. 4/1968, p. 31.

DE LA BARICADE LA CONSTRUIREA SOCIALISMULUI

Istoria e consemnată îndeobște de cuvinte. Și totuși, poate mai grăitoare decât acestea sînt imaginile. Priviți-le pe cele publicate în paginile de față, provenite din arhiva agenției poloneze de presă «Interpress». Sînt frînturi din istoria dureroasă și totodată eroică a anilor celui de-al doilea război mondial, din istoria nouă a sfertului de veac scurs de la eliberare. Ele vorbesc cu forța de convingere a evenimentului immortalizat de pelicula fotografică despre agresiunea hitleristă împotriva Poloniei din acele zile de septembrie ale anului 1939, care au constituit preludiul mării conflagrații, despre anii teroarei hitleriste asupra poporului polonez, dar și despre îndrjita rezistență a acestuia față de cotropitori, despre asemenea pagini însingerate dar pline de eroism ca acelea înscrise de răscoala din Varșovia, despre contribuția armatei poloneze la victoria asupra fascismului; în sfîrșit, despre anii care au urmat celui victorios 22 iulie 1944, ani de patriotică înclăștare pentru lecuirea rănilor războiului, ani cînd, mobilizat de Partidul Muncitoresc Unit Polonez, poporul polonez s-a avîntat cu înflăcărare pe schelele construcției socialiste. Sînt ani de luptă crîcnenă și de izbînzi glorioase.



▲ August-septembrie 1944. Insurgenții luptă pe ruinele capitalei lor. Tributul plătit a fost distrugerea aproape totală a centrului Varșoviei, moartea a 300 000 dintre locuitorii ei.



Acesta a fost începutul. Atacul crucișătorului german «Schleswig-Holstein» asupra localității poloneze Westerplatte marca preludiul celui de-al doilea război mondial. 182 ostași polonezi, lipsiți de artilerie grea, rezistă timp de șapte zile, pînă la epuizarea muniției, atacurilor neîncetate, de pe uscat, din aer și de pe apă. Eroismul lor oțelește dirzenia poporului polonez în fața agresorului hitlerist.



▲ Detașamentele de partizani organizate de Partidul Muncitoresc Polonez împînzesc pădurile țării, constituindu-se în Armata populiară.

► Aceeași zonă a capitalei poloneze — azi. Lucrările de reconstrucție care au început îndată după sfîrșitul războiului au făcut din Varșovia un oraș modern în adevăratul sens al cuvîntului. Cartierele medievale, monumentele istorice au fost minuțios restaurate, reconstituite, pornindu-se de la fotografii și de la toate documentele ce au putut fi găsite.



Perioada tragică a ocupației. Surprinsă pe peliculă — una dintre imaginile zguduitoare ale realității cotidiene în Varșovia acelor ani: execuție masivă în plină stradă. Afișele puse de ocupanți anunțau zilnic executarea a zeci de luptători din rezistența poloneză.

▼ La Sielce, în spatele frontului sovietic, se formează, din inițiativa comuniștilor polonezi, Divizia I de infanterie Tadeusz Kosciuszko. Polonezii împrăștiați pe teritoriul Uniunii Sovietice se alătură unității, ale cărei efective cresc, formînd în cele din urmă Armata I poloneză.



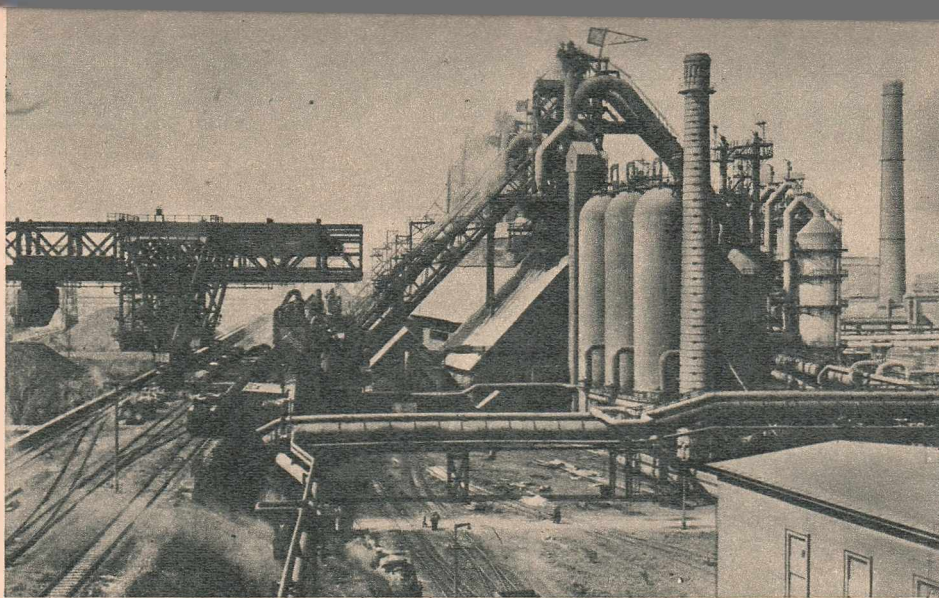
O ALEGERE CU PROFUNDE SEMNIIFICAȚII

Correspondență
specială
de la I. DUMITRAȘCU

Alături de Gdansk și Gdynia, Szczecinul este cunoscut ca unul dintre cele mai mari orașe portuare și șantiere navale poloneze la Marea Baltică. La câțiva kilometri de oraș, prinde în prezent contur tot mai precis o vastă construcție. Concret, este vorba de uzinele chimice de la Police, considerate cea mai mare investiție a chimiei poloneze în anii puterii populare.

Pentru cei care cunosc regiunea ar putea să trezească nedumerire la prima vedere prezența mării chimii într-un ținut unde lipsesc materiile prime necesare producerii de îngrășăminte, precum și faptul că clădirea combinatului se înalță în câmp deschis și la o mare depărtare — de ordinul sutelor de kilometri — de viitorii potențiali beneficiari ai produselor sale. Nedumerirea însă se risipește repede. Combinatul a fost plasat aici, nu în altă parte, din cauze cu profunde semnificații economice și sociale. În primul rând, acidul sulfuric ce va fi produs aici — folosind ca materie primă sulful lichid adus de la Tarnobrzeg în cisterne speciale — și apatitele importate îndeosebi din Uniunea Sovietică vor asigura combinatului o producție anuală ridicată. Pe de altă parte, industrializarea unei regiuni «unde altădată nu se întâmpla nimic» a atrănat greu în balanța hotărârii de a amplasa combinatul la Police, pe malul stîng al Odrei. Aceleași considerente au precumpănit și în alegerea amplasării altor două mari obiective ale industriei chimice, combinatul de azot de la Pulawy — care a și început să producă — și cel de la Wloclawek — aflat încă în construcție. În acest fel, cătunul Police va fi atras în circuitul larg al dezvoltării armonioase a întregii țări, de echilibrare a tuturor regiunilor.

Lucrările de construcție se află într-un stadiu avansat. Dacă anul trecut am găsit la Police numai gropi și zeci de excavatoare, acum, aici se profilează tot mai îndrăzneț primul obiectiv ce urmează să fie dat peste puțin timp în exploatare — cu câteva luni înainte de termen — uzina de acid sulfuric. Pînă la sfîrșitul anului, de la Police vor pleca 100 000 tone de acid sulfuric, reprezentînd 10% din întreaga producție actuală a Poloniei. În 1972, combinatul va da 1 milion tone acid sulfuric anual. Paralel cu producția de acid sulfuric, la Police vor mai fi realizate anual circa 1 500 000 tone de îngrășăminte, peste 300 000 tone acid fosforic și alte produse adiacente. Construcția, eșalonată pe trei mari etape distincte, va costa 6 miliarde zloti. Proceele de producție și tehnologice se vor caracteriza printr-un înalt grad de automatizare și mecanizare. Police reprezintă un obiectiv realizat în anii puterii populare, contribuind prin producția sa la dezvoltarea economică a întregii țări.



Unitățile poloneze sînt prezente pe fronturile celui de-al doilea război mondial. Contribuția lor la memorabilul asalt al mănăstirii Monte Cassino, de care s-au cramponat hitleriștii timp de luni de zile, a jucat un rol însemnat în victoria care a deschis forțelor aliate drumul spre Roma.

Cei 25 ani de construcție socialistă au însemnat pentru dezvoltarea economică a Poloniei tot atîția ani de drum ascendent. Gigantul siderurgic de la Nowa Huta produce azi de trei ori mai mult oțel decît întreaga siderurgie poloneză antebelică.



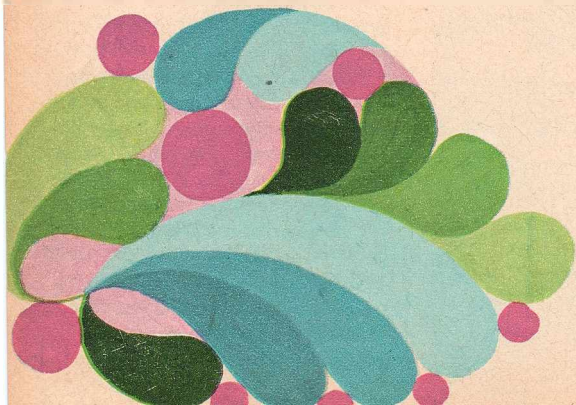
Așa arăta centrul Varșoviei la terminarea războiului. Capitala Poloniei nu mai era decît o vastă ruină. Mașina de război hitleristă prefăcuse 85% din străzile și casele ei în mormane de moloz.



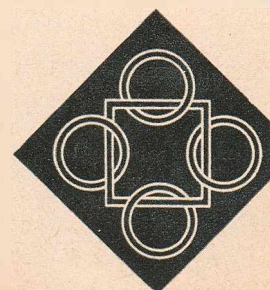


SOLCA

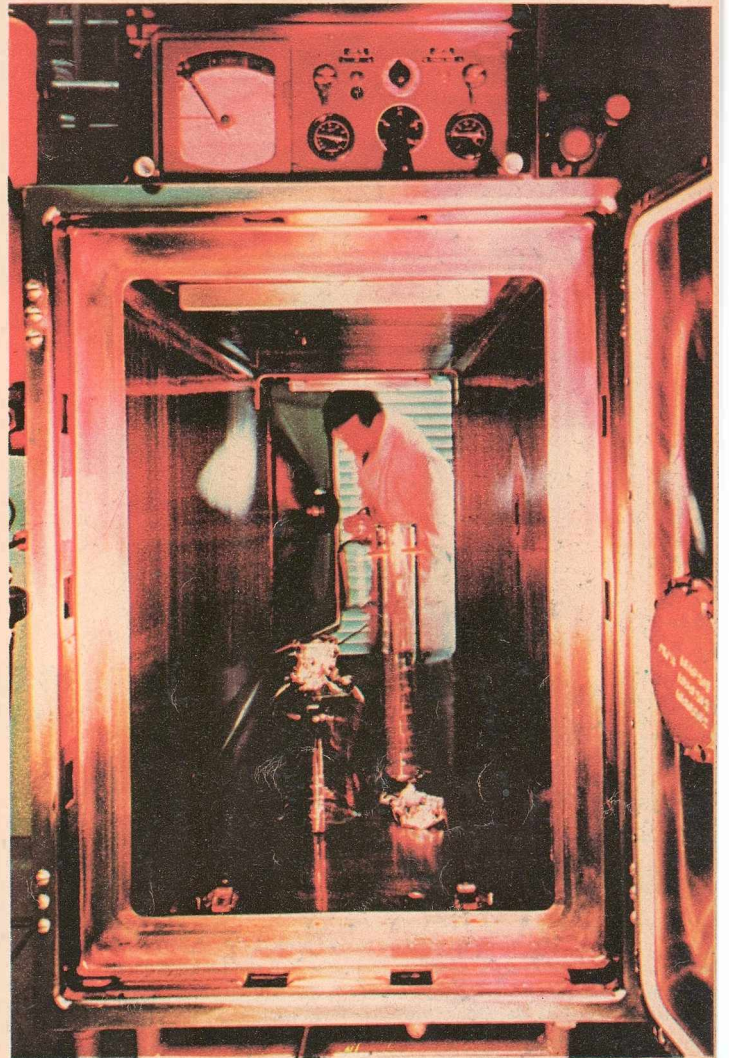
FABRICATE DE UNITĂȚILE INDUSTRIALE
ALE MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE,
DUPĂ CELE MAI AVANSATE TEHNOLOGII,



**CAMERA DE ZI ȘI DORMITORUL «SOLCA»
SE BUCURĂ DE UN PERMANENT
ȘI DEOSEBIT SUCCES,
CONFIRMAT PRIN SOLICITĂRILE SUSTINUTE
ALE CUMPĂRĂTORILOR.
DATORITĂ SOLUȚIILOR CONSTRUCTIVE MODERNE
ȘI NUMĂRULUI PIESELOR COMPONENTE,
ACEASTĂ GARNITURĂ VĂ OFERĂ
POSSIBILITATEA ORICĂROR COMBINAȚII
ÎN SPAȚIUL DV. DE LOCUIT**



PASI PE LUNĂ



Cape Kennedy, ora 0.
Start spre Lună! ▶

▲ În timpul perioadei de carantină a astronautilor, hrana și în general tot ce le va fi de trebuință, inclusiv medicamentele, precum și tot ce va fi scos din încălzirea în care vor locui, vor trece prin această autoclavă sterilizatoare care va distruge orice microorganism.

Marea aventură lunară se apropie de punctul culminant. Dacă totul va decurge normal și nu vor interveni schimbări de ultim moment (după data când revista noastră merge la tipar), doar câteva zeci de ore vor despărți apariția numărului de față al «Flacării» de marele eveniment.

În pagina de față redăm... în avanpremieră trei momente semnificative ale expediției.

După lansarea de la Cape Kennedy la ora 0, și după înfăptuirea complicatelor manevre despre care am relatat în numărul trecut al revistei, vor urma primii pași pe Lună...

Dar acești primi pași nu sînt decît începutul unei vaste activități științifice pentru descifrarea tainelor acestui sol pe care vor călca, pentru prima dată, emisarii ai planetei Pămînt.

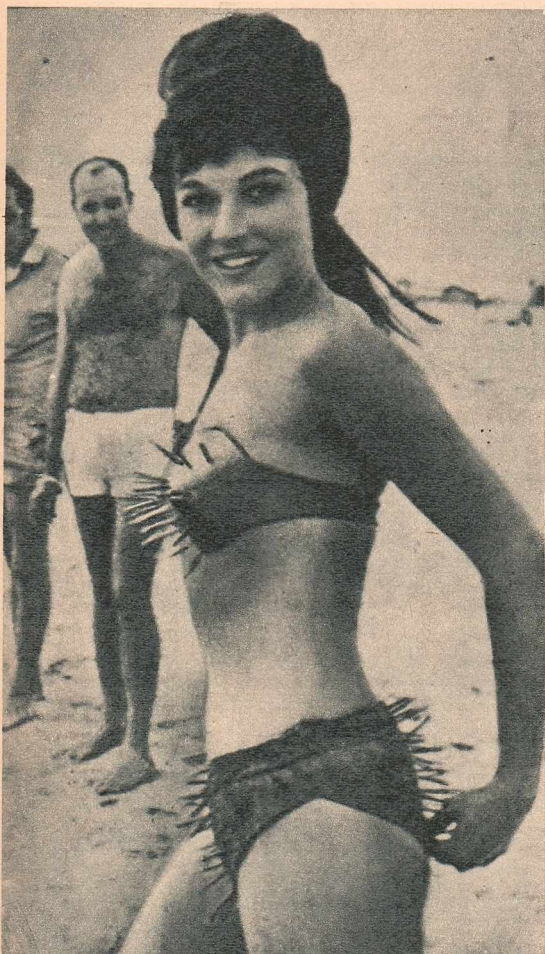
Se cunoaște componența elementară a suprafeței Lunii: circa 2,5% carbon, circa 57% oxigen, 3% magneziu, 6,5% aluminiu, 18,5% siliciu, circa 1,5% natriu, sulf-fier-cobalt-nichel, circa 11% și elemente mai grele decît nichelul, 0,5%. De asemenea, se știe că suprafața are proprietăți chimice asemănătoare cu ale bazaltului, o rocă vulcanică larg răspîdită pe Pămînt. Dar nu au fost încă lămurite o serie

(Continuare în pag. 30)



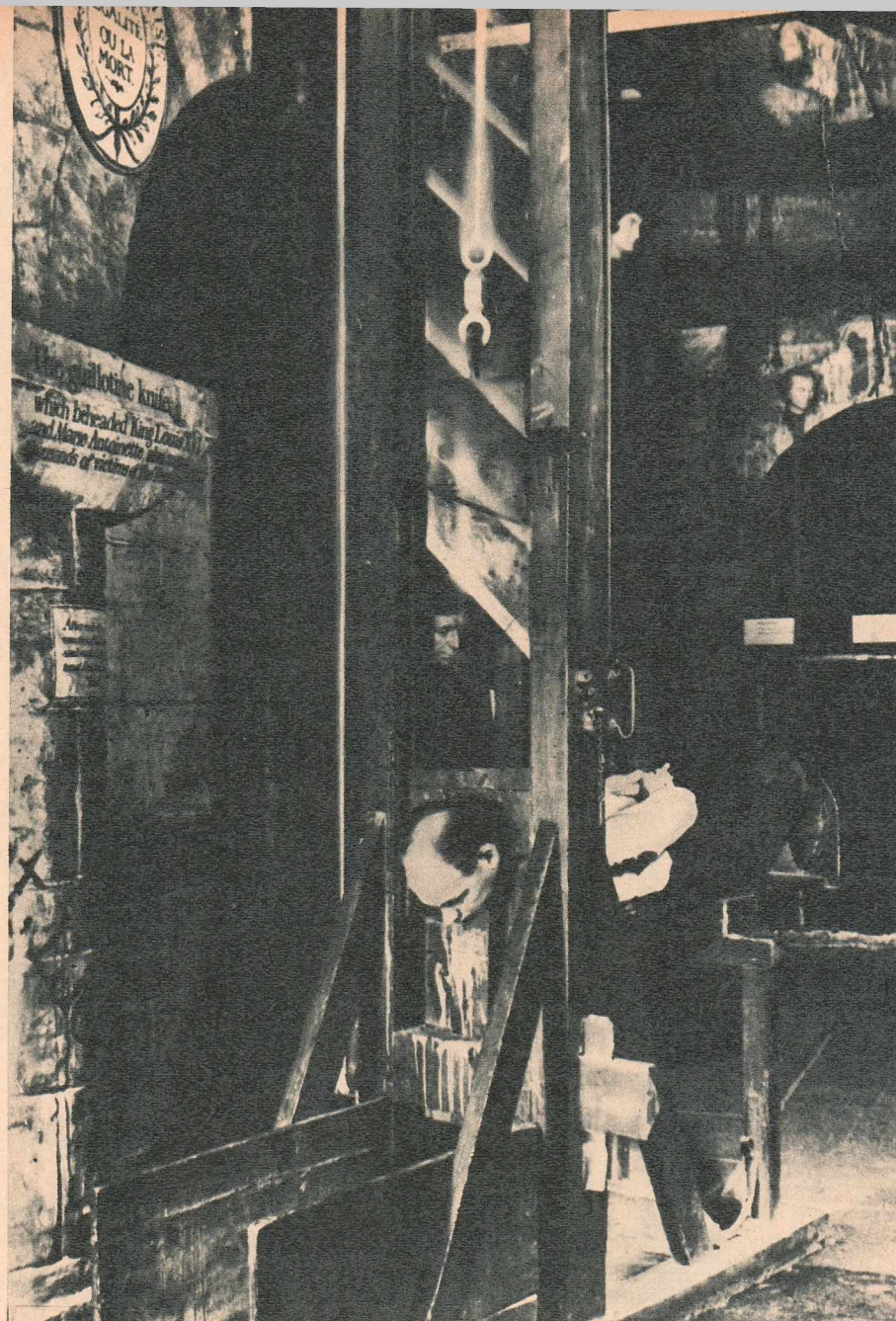
varietăți

ALEGEȚI CU OCHII, NU CU MÎNA!



◀ Nu știm exact cum au ajuns pînă la tîndra americană din fotografie informațiile despre «spiritul latin», «temperamentul meridionalilor» etc., etc., etc. Fapt este că atunci cînd s-a hotărît să-și petreacă concediul în faimoasa stațiune Ostia de pe litoralul italian, ea și-a pus în valiză — pentru orice eventualitate — și acest model ad-hoc de bikini, prevăzută cu niște spini în stare să descurajeze orice inițiativă masculină pe care proprietara costumului ar considera-o că a depășit propria ei viziune asupra cavalerismului. Evident, de la caz la caz...

MACABRĂ ▶ RECLAMĂ!

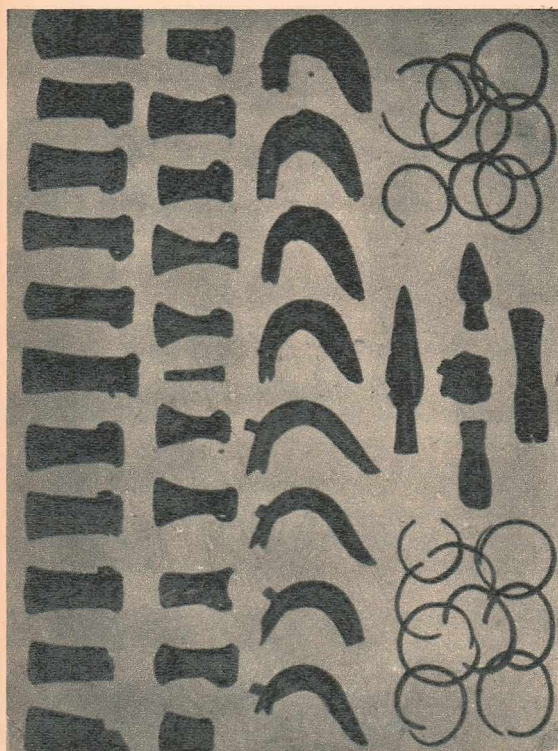


Despre Michael Booty, în vîrstă de 27 de ani, s-a mai scris în presă. Pentru a convinge onor clienții asupra calităților de rezistență pe care un anume adeziv îl conferă gulerelor unor cămăși bărbătești, domnul Booty și-a pus gîtul sub o ghilotină, exact aceeași ghilotină sub care, acum aproape două veacuri, își puneau gîtul Ludovic al XVI-lea și a să ilustreze soția, Maria Antoineta. Spre deosebire însă

de capetele celor doi suverani, capul domnului Booty, bine apărat de superrezistentul guler, n-a picat în paner. Și spre deosebire de nefericita familie a Bourbonilor, familia Booty ar fi primit, în caz că sinistra reclamă ar fi eșuat, suma de un milion lire, cu care îndrăznețul dar prevăzătorul agent s-a asigurat.

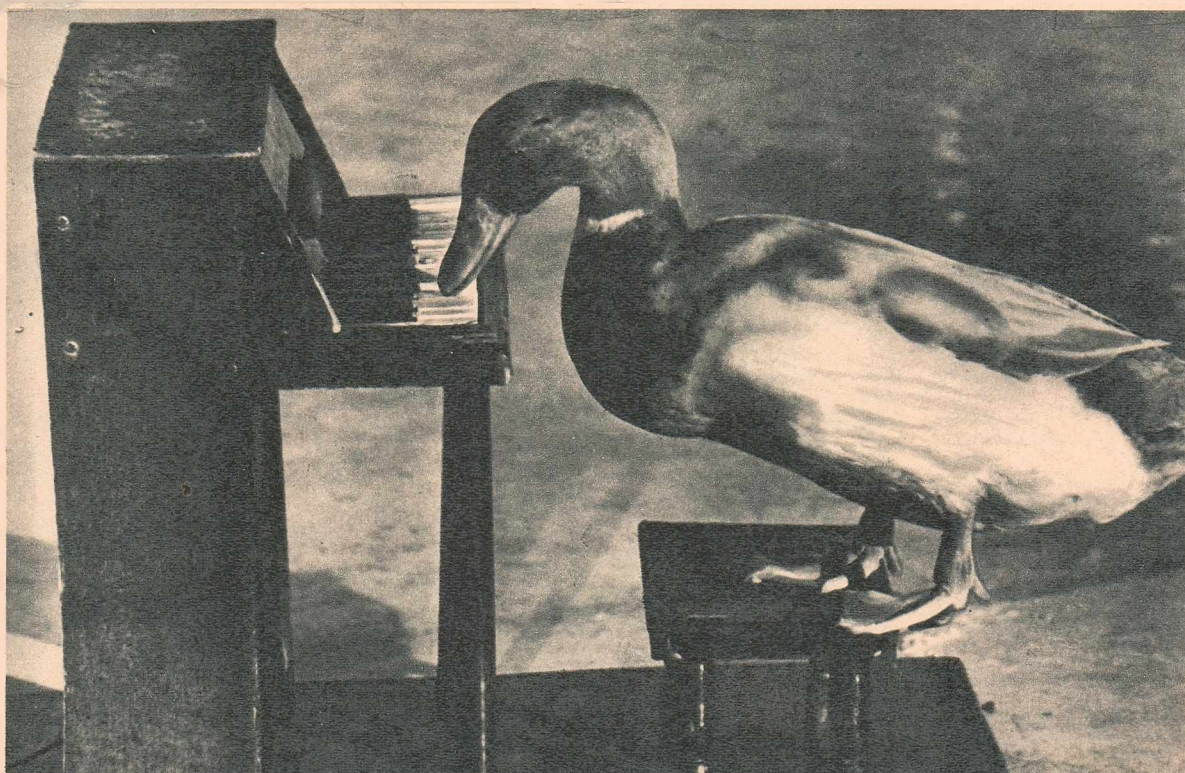
DUPĂ TREI MII DE ANI

La Arad, în timp ce se săpa pe strada principală la fundația unei mari construcții a ieșit la lumină un vas din lut conținînd numeroase unelte, arme și podoabe din epoca bronzului (securi, seceri, virfuri de lănci, brățări). Investigațiile arheologilor N. Kiss și E. Dörner au stabilit că obiectele din vasul găsit (în număr total de 51) au o vechime de peste trei mii de ani. După ce au fost cercetate și la Institutul de istorie și arheologie din Cluj, obiectele descoperite au fost expuse la Muzeul de istorie din Arad.



ANSER DOMESTICUS își perpetuează faima

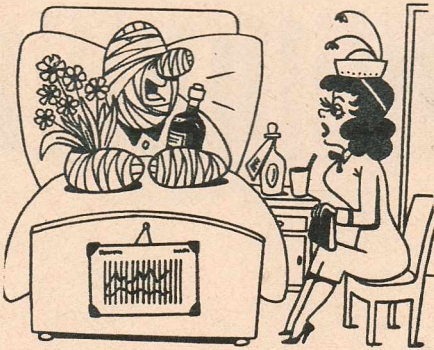
▶ După gîsca de pe Capitoliu și gîsca de pe varză, iată și gîsca de la pian. Numita Liberace din San Diego, California (de ce, Doamne, toate minunile din lume se petrec în California?), a învățat să cînte la pian cîteva melodii. Liberace este artistă profesionistă: nu cîntă decît pe firimituri de piine albă.





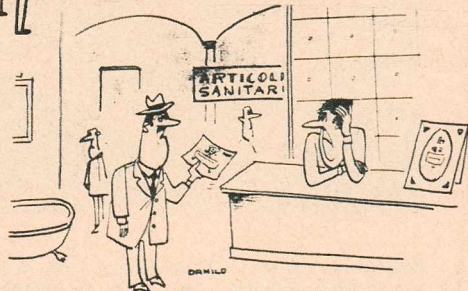
UMOR

DE PESTE HOTARE

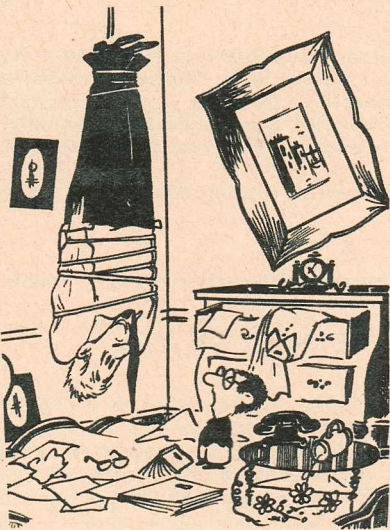


— Mulțumesc pentru tot ce mi-ați adus, dar să știți că soțul dv. a fost mutat de ieri în salonul alăturat...

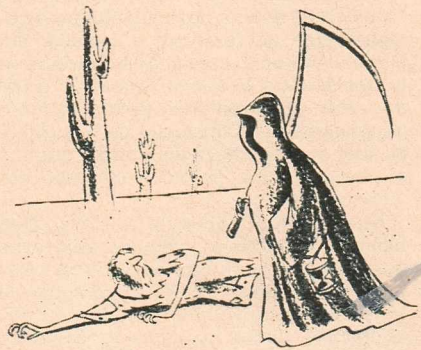
— Nu mai cumpăr cada... În prospect era și o blondă înăuntru...



— Nu se poate, tăticule! Comisarul a spus să nu mă ating de nimic pînă nu vine el...



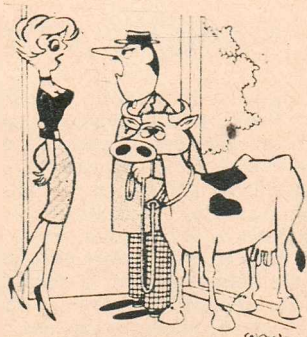
— Scuzați-mă, dv. sînteți domnul John C. Smith, sau John G. Smith?...



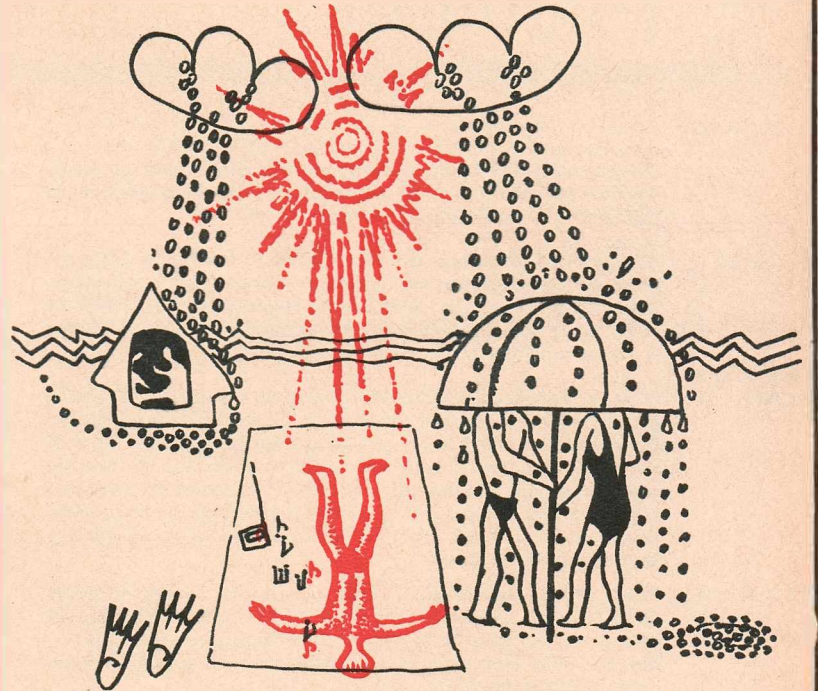
— Se poartă mîni...



— ...așa că de azi s-a zis cu lăptaru' ăla care-ți tot făcea curte...



PE LITORAL



1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

ORIZONTAL: 1. Se-ntinde pe plajă — Perla litoralului românesc. 2. S-avintă în largul mării — Eforie... centru! 3. Autorul poeziei «Amurg marin» (vol. «Primăvara cosmică») — «...de valuri la Mamaia», melodie de Laurențiu Profeta. 4. Minus — Lună de vîrf pe litoral. 5. Fără grabă — Eroina schiței «Mamaia, au revoir», de D.R. Popescu — Stau la hotel. 6. Priceput — Sine-qua-non-ul mării sau în mare — Autorul tabloului «Case la Mangalia». 8. Severi — Merge de două ori la Constanța! — Sursă internă. 9. Curte! — Plasă de prins pește — Răsărit. 10. Adierea de pe țărnuțul mării — Înnegrite. 11. Luat la mijloc! — Își petrec vacanța la mare, în tabere special amenajate (sing.) — Arborele vieții.

VERTICAL: 1. «... litoralului», operetă de Viorel Doboș — Autorul poeziei «Lingă viile Mangaliei» (Eugen). 2. Capul

înătorului! — «Marea Neagră e ...», melodie de Temistocle Popa. 3. Trimite zîmbete fierbinți celor de pe plajă — Partea din spate a slipului! 4. Localitate în județul Suceava — Cele de soare bronzează pielea. 5. Umbriet — Sezonul plecărilor la mare. 6. Pronume posesiv — Toate-s ca la-nceput. 7. Cel al lui Ovidiu se-nalță în centrul Constanței — Craiova (abr.). 8. Mediu marin! — Nisip ... la ficat. 9. Cap pe litoralul românesc al Mării Negre, la nord de Constanța — Organizatorul excursiilor noastre la mare și la munte. 10. Ea s-a întors! — Albastru ... ca marea. 11. Prenume bărbătesc — Cu pielea arsă de apa fierbinte (pl.). 12. Căldură mare — Există și una de mare.

Adam STOICA

Cuvinte rare: AVA, TUJA.

Dezlegarea jocului SESAM, DESCHIDE-TE! apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) BABILON — ASCA. 2) ATAC — POARTĂ. 3) BOLINTINEANU. 4) ELA — OA — ANTA. 5) L — MAURI — AUTO. 6) MOARA — VA — IUT. 7) AR — C — SA — AERO. 8) NEDUMERIT — IM. 9) D — ORAS — CAL — A. 10) ERMITAJ — SEMN. 11) BAN — AMOR — USA.

SAPTE ZILE PE PĂMÎNT

NEW YORK Comisia de statistică de pe lângă O.N.U. pregătește un nou recensământ universal pentru 1970. Acesta va servi nu numai pentru cunoașterea numărului actual al locuitorilor planetei, ci și la diversele studii demografice de perspectivă, sociologice, economice etc.

ALGER Programul național de dezvoltare culturală a Algeriei prevede construirea unei noi universități în Constantine, precum și creșterea numărului studenților la 27 000 în 1970. Cele două universități existente în prezent la Alger și Oran numără peste 10 000 de studenți.

BONN O știre apărută în «Die Welt» relevă faptul că, datorită progreselor înregistrate în R.F.G. în studiul materialelor fisionabile, în 1970 s-ar putea ajunge la situația de a fi produse în această țară cel puțin trei duzini de bombe atomice pe an. Informația constituie totodată un avertisment asupra pericolului pe care-l poate reprezenta orientarea pe care caută s-o dea anumite cercuri cercetărilor în domeniul nuclear.

SĂO PAULO Peste 100 de intelectuali, ostili regimului, au fost ridicați de poliție de la casele lor. Explicația dată familiilor: «îi ducem să se plimbe puțin»... «Plimbarea» se termină cu descărcările electrice la care aceștia sînt supuși pentru a-și preciza pozițiile politice.

ROMA O concurență pentru producția de automobile o constituie în ultima vreme producția de... biciclete; în anul 1968 s-au produs în Italia peste 1,5 milioane biciclete. Principala cauză pare a fi faptul că aceste vehicule se strecoară mai ușor în aglomerația marilor orașe.

LAS VEGAS Celebra localitate din Nevada nu înseamnă numai dragoste, muzică, Elvis Presley etc. — cum încearcă s-o prezinte unele filme. Renumele ei este ilustrat de însuși epitetul «oras al cazinourilor». În 1968 s-a lăsat în casele de joc, cluburile de noapte și restaurantele de aci peste jumătate miliard de dolari.

LAGOS Companiile engleze au investit în industria petrolului nigerian peste 720 milioane lire sterline. Dar nimic nu se pierde: s-a calculat că spre anul 1974, 25% din nevoile de petrol brut ale Angliei vor fi acoperite numai de petrolul nigerian.

BELGRAD R.S.F. Iugoslavia este în plină «cursă de motorizare». Dacă în anul 1968 s-au produs 75 000 de autovehicule, în anul 1973 se prevede lansarea pe piață a 185 000 de vehicule.

TOKYO Tradiționalele rogojini sînt tot mai mult înlocuite cu paturi; în prezent, din cinci familii una doarme în pat. O fabrică de mobilă specializată, inaugurată recent la Tokyo, pune în vânzare 90 000 paturi pe lună; cifra e semnificativă.

BERNA Ca urmare a unei eficiente reclame, dulciurile sînt consumate în cantități industriale. Situația alarmează pe medicii dentiști, care se pronunță pentru fabricarea unor dulciuri... fără zahăr.

«Aici oamenii de pe planeta Pămînt au pus pentru prima dată piciorul pe Lună în iulie 1969. Am venit în spiritul păcii pentru întreaga omenire». Această inscripție, gravată pe o placă purtînd semnăturile celor trei astronauți americani și a președintelui Nixon, urmează să fie fixată la locul aselenizării modului lunar.



HERE MEN FROM THE PLANET EARTH
FIRST SET FOOT UPON THE MOON
JULY 1969, A. D.

WE CAME IN PEACE FOR ALL MANKIND

Neil A. Armstrong

NEIL A. ARMSTRONG
ASTRONAUT

Michael Collins

MICHAEL COLLINS
ASTRONAUT

Edwin E. Aldrin Jr.

EDWIN E. ALDRIN, JR.
ASTRONAUT

Richard Nixon

RICHARD NIXON
PRESIDENT, UNITED STATES OF AMERICA



Recentele măsuri ale guvernului de la Lima vizînd folosirea în interesul țării a bogățiilor peruviene se bucură de sprijinul maselor largi. După decretarea reformei agrare, pe linia aceluiași măsuri urmîrind dezvoltarea economică a țării se înscrie elaborarea unui plan pentru dezvoltarea și valorificarea producției de petrol a țării, precum și înființarea unei întreprinderi de stat pentru agricultură și pescuit.
În fotografie: la Lima sînt pregătite unelte agricole destinate înzestrării gospodăriilor agricole.

LA CAPĂTUL UNEI ETAPE

După ce au reținut mai mult de trei luni o bună parte a atenției opiniei publice, concentrată asupra posibilităților politico-diplomatice de rezolvare a situației din Orientul Mijlociu, consultările cvadripartite desfășurate la sediul Națiunilor Unite de către reprezentanții țărilor membre permanente ale Consiliului de Securitate au fost suspendate, prin acordul general al participanților, pentru o perioadă nedeterminată.

Nu este totuși momentul de a încerca un bilanț al rezultatelor obținute pînă acum în ce privește confruntarea pozițiilor celor patru mari puteri. Pentru că, dincolo de intreruperea convorbirilor de la New York, contactele dintre «cei patru», avînd ca obiect conflictul arabo-israelian, continuă în diferite alte modalități. De pildă, un emisar al guvernului american, Joseph Sisco, asistent al secretarului de stat pentru problemele Orientului Apropiat și Asiei de sud, după ce a făcut scurte escale diplomatice la Londra și Paris, s-a deplasat la Moscova în vederea continuării dialogului.

Între timp, în capitalele celor patru mari puteri, factori de cea mai înaltă răspundere aduc noi precizări asupra propriilor poziții față de situația din zona crizei. La Paris, președintele Pompidou, în cadrul primei conferințe de presă organizate în noua calitate de șef al statului

francez, a asigurat că, în linii generale, poziția țării sale va rămîne neschimbată. S-a remarcat, ca o nuanță interesantă, afirmația sa că modificarea embargoului francez impus livrărilor de arme către țările direct implicate în conflict — improbabilă pentru moment — va depinde strîns de evoluția situației în respectiva regiune.

La Moscova, în cadrul sesiunii Sovietului Suprem, ministrul afacerilor externe, Andrei Gromiko, a arătat, între altele, că «singura cale sigură ar fi rezolvarea problemei pe baza eliberării teritoriilor ocupate de trupele israeliene cu recunoașterea, în același timp, a dreptului tuturor statelor din Orientul Apropiat, inclusiv a Israelului, la existență națională independentă».

În regiune, situația se menține într-o tensiune care pune în permanență în primejdie precarul echilibru de forțe. Ceea ce l-a determinat pe secretarul general al O.N.U., U Thant, să aprecieze că «nivelul violenței în Orientul Apropiat a atins un punct mai ridicat» decît oricînd de la «războiul de șase zile» încoace. În consecință, el a cerut din nou părților să se abțină de la orice acțiune care, încălcînd hotărîrea de încetare a focului, ar submina eforturile cheltuite în acest moment în vederea întronării păcii în zonă.

Corneliu VLAD

NAIROBI: CONTEXTUL UNUI ASASINAT

Agitațiile de proporții neobișnuite pentru Kenya, care au marcat scena politică din această țară, considerată în general pe continentul african ca bucurîndu-se de stabilitate, par să se fi aplanat după înhumarea în insula Rushinga din lacul Victoria a lui Thomas Joseph Mboya. Cu toate acestea, pentru observatorii politici a devenit evident că stabilitatea regimului kenyan a fost profund zguduită. Și aceasta deoarece asasinarea ministrului economiei și dezvoltării (el ocupa și postul de secretar general al partidului de gu-

vernămînt, Uniunea Națională Africană din Kenya — KANU) a complicat serios problema tot mai actuală a succesiunii la președinție, nu numai pentru că vîrsta actualului președinte Jomo Kenyatta este destul de înaintată, ci mai ales pentru că se apropie data fixată pentru viitoarele alegeri prezidențiale (1970). Tom Mboya era deseori citat ca posibil succesor la președinție. Deși considerat drept unul dintre cei mai eficienți miniștri, Tom Mboya nu se bucura de popularitate în rîndul maselor, iar printre membrii parti-

Între consum și politică

de Silviu BRUCAN

Guvernele vest-europene descoperă mereu că pe măsură ce statul își asumă un rol mai activ în economie lucrurile nu devin mai simple, ci mai complicate. În Franța, Pinay a refuzat să preia Ministerul de Finanțe deoarece este de părere că principala metodă pentru combaterea inflației și consolidarea francului trebuie să fie reducerea creditului și a consumului, în timp ce Giscard O'Estaing, care a preluat ministerul, consideră că soluția rezidă în impulsivitatea creșterii economiei. În Anglia, guvernul Wilson a încercat să reducă creditele și să înghețe salariile pentru a consolida lira sterlină, dar lumina de la capătul tunelului nu se vede încă nici cu binoclul. La Bonn, disputa în jurul reevaluării mărcii continuă și ministrul economiei, Schiller, s-a pronunțat din nou în favoarea reevaluării, în pofida respingerii ideii de către cancelarul Kiesinger. S-ar putea adăuga că nici peste ocean procesul inflaționist nu a fost stăvilit în urma măsurilor de restrângere a creditelor și de menținere a sporului de impozite menit a reduce consumul.

Asistăm deci la unul dintre cele mai strigătoare paradoxuri ale lumii contemporane: societatea consumului luptă din răzputeri pentru a reduce consumul. Trăim într-adevăr într-o lume în care faimoasa lege hegeliană a negării negației bîntuie mai abtîr ca oricînd.

Pînă nu demult, în Occident era socotită infailibilă rețeta elaborată de discipolii americani ai lui Keynes, teoreticianul intervenției statului în viața economică, un fel de «digest» al politicii economice: într-o perioadă de scădere a consumului, statul trebuie să pompeze bani, să reducă impozitele, să sporească cheltuielile publice; într-o perioadă de consum excesiv, statul trebuie să retragă bani, să ridice impozitele, să reducă cheltuielile publice. Un timp, aplicarea rețetei a părut să dea rezultate miraculoase, pînă cînd economiștii și politicienii (nemai-vorbînd de consumatori) au fost nevoiți să constate că ea este prea simplă pentru

a se potrivi lumii contemporane.

Intrigat de faptul că principalele țări occidentale sînt angajate toate într-o luptă împotriva inflației prin reducerea consumului, economistul ziarului «Le Monde», Paul Fabra, a scris un șir de articole în care susține că la rădăcina răului se află un fenomen fundamental, și anume că prețurile pe piață nu se mai stabilizează pe baza costului producției. Poziția de monopol a marilor corporații și posibilitatea de care dispun de a convinge pe consumator, prin reclamă, că marfa are o valoare mai mare decît cea reală permit în prezent acest decalaj între preț și cost. Așa explică Fabra faptul că în pofida sporurilor de salarii la care au fost nevoite să consimtă întreprinderile franceze după evenimentele din mai 1968, acestea au realizat profituri mai mari decît înainte. Același fenomen s-a petrecut și după majorările de salarii din Italia, Olanda, S.U.A. etc. Cursa dintre salariile majorate și prețurile umflate ulterior în mod artificial dă pînteni inflației și deschide tot mai larg foarfeca dintre salarii și prețuri. În plus, supraprofitul pe care-l realizează atât de ușor corporațiile permite acestora să-și autofinanțeze investițiile, reducînd totodată economiile realizate de public și implicînd rolul băncilor în operațiuni de investiții. De aceea, Fabra conchide că restrîngerea luptei împotriva inflației la măsuri de limitare a creditelor este ineficace. El vede soluția numai în măsuri care să facă să coincidă scara prețurilor cu scara costului producției, o soluție destul de naivă care pornește de la premisa că marile corporații vor renunța la posibilitatea de a realiza ușor supraprofituri de dragul interesului general, o noțiune mult prea vagă și controversată pentru a putea constitui criteriul de decizie pentru oamenii de afaceri și nu mai puțin pentru oamenii politici.

Inflația și efectele ei asupra economiei și monedelor țărilor occidentale vor juca oricum un rol crescînd în evoluția relațiilor interoccidentale din viitorul apropiat.

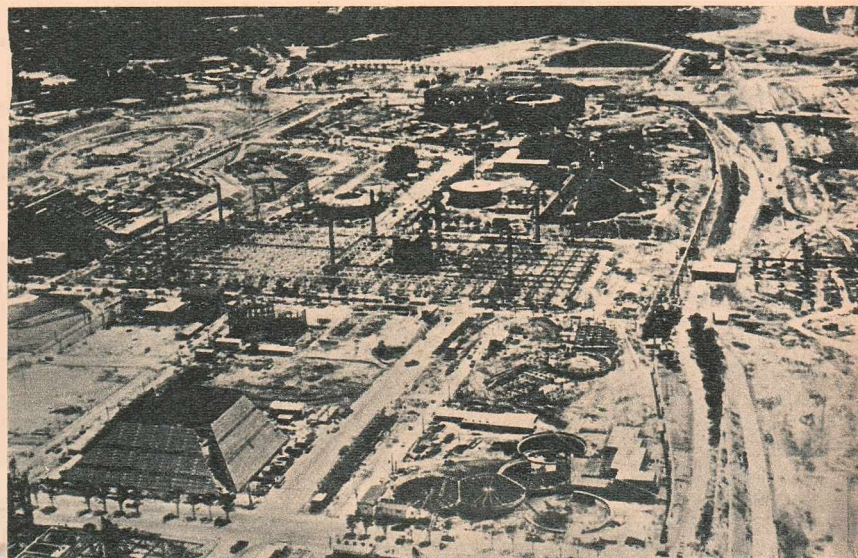
dului de guvernămînt avea numeroși adversari. Aceasta l-a determinat pe președintele Kenyatta ca, în două rînduri, în 1966 și 1967, să prefere pentru postul de vicepreședinte, în locul lui Tom Mboya, pe un om politic mai puțin ambițios — Daniel Arap Dio. Poate după aflarea rezultatelor investigațiilor în curs se va putea da un răspuns la întrebarea dacă în asasinarea lui Mboya au jucat vreun rol disensiunile din rîndul viitorilor candidați la președinție.

Știrea despre sfîrșitul tragic al ministrului kenyan a aprins totodată flacăra conflictelor tribale, în stare latentă pînă-n prezent, dezlănțuind în numeroase regiuni

ale țării, și mai ales la Nairobi, un val de incidente între grupările etnice «luo» (căreia îi aparținuse Tom Mboya) și «kikuyu», trib majoritar în Kenya. Tulburările au fost cu atît mai violente cu cît victima era unul dintre puținii «luo» în componența unui guvern, format în cea mai mare parte din reprezentanți «kikuyu».

Scena politică din Kenya reîntră treptat în zona calmului. Rămîne însă ca evenimentele ulterioare să evidențieze mai clar consecințele dispariției lui Tom Mboya atît asupra problemei succesiunii prezidențiale, cît și în ce privește confruntările cu caracter etnic.

Rodica GEORGESCU



La Osaka, cel de-al doilea oraș al Japoniei, care va găzdui în 1970 Expoziția Mondială, prima confruntare mondială de acest fel organizată pe continentul asiatic, lucrările sînt de pe acum în toi. Pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c. și-au anunțat participarea 73 de țări.

INDIENII CANADIENI SI NOUA POLITICĂ

Printr-o recentă Carte albă depusă în parlamentul din Ottawa, guvernul canadian și-a afirmat intenția de a promova o politică federală «radicală nouă» față de cei aproximativ 250 000 aborigeni de origine indiană. Ceea ce nu înseamnă însă că «statutul legal separat» al acestora, actualmente în vigoare, va fi abrogat imediat. Potrivit afirmațiilor ministrului pentru problemele indienilor, Jean Chretien, aceștia urmează să devină «canadieni cu drepturi depline» cel mai tîrziu peste cinci ani, pentru momentul de față avîndu-se în vedere doar crearea unei comisii de studiu care să pregătească înlocuirea legii numite «Indian Act», datînd din 1951. Guvernul canadian consideră — afirmă ministrul citat — că populația indiană «are dreptul la deplină și egală participare la viața culturală, socială, economică și politică a Canadei». Ce se preconizează pentru transpunerea în fapt a acestor principii? Din aceeași sursă se menționează că este vorba de suprimarea bazelor legislative și constituționale ale discriminării împotriva indienilor; egalitatea acestora cu restul canadienilor în fața autorităților; recunoașterea contribuției pozitive a culturii indiene la dezvoltarea societății canadiene și, mai ales, «transferarea controlului asupra pămînturilor indiene către populația indiană». În vederea acestui lucru se intenționează nu numai desființarea Departamentului pentru problemele indienilor — aceste probleme urmînd să cadă în competența autorităților locale — ci și elaborarea unei «legi cu privire la teritoriile ocupate de indienii». Se prevede astfel ca rezervațiile în care trăiesc indienii — în număr de aproxima-

tiv 2 200, dispersate pe imensul teritoriu canadian, rezervații totalizînd șase milioane de acri (1 acru — 0,40468 ha) — să nu mai constituie proprietate comună, pămîntul devenind proprietate individuală, transmisibilă prin acte de vânzare-cumpărare. În rîndurile populației indiene, măsura preconizată n-a prea fost primită cu satisfacție. Este adevărat că situația în aceste rezervații e departe de a fi bună. Date prezentate chiar în pavilionul indian din cadrul lui «Expo'67» de la Montreal menționau de pildă că «trei familii indiene din patru cîștigă mai puțin de 2 000 dolari anual, în timp ce minimul de trai oficial este de 3 000 dolari». În aceste condiții înzestrarea membrilor rezervațiilor cu titluri de proprietate personală asupra pămîntului va avea drept consecință pierderea rapidă a acestei proprietăți, datorită lipsei mijloacelor materiale de a o păstra și întreține. În plus domnește la mulți indieni temerea că prin dezintegrarea rezervațiilor se va destrăma însăși comunitatea spirituală și culturală a indienilor. De altfel, într-o conferință de presă organizată de conducători ai comunității indiene din Canada, după ce au fost făcute cunoscute măsurile intenționate de autorități, s-a subliniat că liderii indieni n-au fost consultați cînd s-a elaborat respectivul proiect de lege, care nu va face altceva decît să «ducă la distrugerea culturii unui popor». Totodată s-a anunțat convocarea pentru această lună a unei conferințe naționale a comunității indienilor din Canada, în cadrul căreia să se stabilească poziția acestora față de planurile guvernului canadian.

I. CIOARĂ

CRONICA DE TREI SECADE

BAFTA

Foarte bine, aplaud din toată inima hotărîrea autorităților italiene de a socoti persona non grata pe dl. profesor Richard Jarecky, asistent de medicină legală la Heidelberg, supranumit «regele ruletei». În '63, domnul acesta a aruncat banca în aer la San Remo, a decavat cîteva cazinouri, folosind un calcul exact în joc, o formulă pe cît de miraculoasă, pe atît de științifică — dacă nu chiar un ordinator. Domnul acesta a pus norocul într-o ecuație rezonabilă. Domnul acesta a dovedit că norocul poate să nu aibă mistere. El era cît p-aci să demonstreze că nu există neșansă, zi proastă, miză neinspirată, om prins în cacialmalele zeilor. Domnul acesta este un mare dușman al omenirii: el încearcă să spulbere cel mai important alibi al infringerilor, pierderilor și suferințelor noastre — ghinionul. Sălbatic cum sînt, l-aș pune la zid! Numai că, într-adevăr, dînsul are baftă; în secolul 20, e declarat doar persona non grata. Dacă trîia știu eu cînd, zeei l-ar fi pedepsit ca și pe cel care încerca să le fure focul, dîndu-l la vulturii, să-i ciugulească măruntaiele. Dar așa-i cînd omul știe să-și nimerească pînă și secolul...

VIVA MARIA!

A trebuit să vină o maimuță să ne spună ceea ce bunele romane de science-fiction dădeau ca sigur: drumurile lungi prin pustul cosmic duc la plictiseală mortală. Acolo sus, în preajma celui veșnic, e o plictiseală ca-n Arghezi: nu mai mîncîci, nu mai bei, boalești, și dacă nu te cheamă înapoi pe pămînt un om mai de suflet poți să și mori din plictis. Căci, cum o fi, cum n-o fi, doar pe pămînt ne e bine, și deci rău. Doar pe pămînt ne chinuim cum trebuie și cum nu trebuie. Doar pe pămînt singurătatea e așa cum e. Doar pe pămînt există alternativă, indignare, protest, supunere și nesupunere la plictis și urt. Doar pe pămînt — exact în ziua cînd maimuța se dereglă nervos — organizatorii concursului pentru Miss Univers pot fi dați în judecată la Tampico (Mexic) fiindcă, încălcînd regulile de concurs, au acceptat ca parada concurențelor să nu se desfășoare în costume de baie, ci mai sobru; aceasta a împiedicat juriul să aprecieze riguros «calitățile și defectele» domnișoarelor și mai ales s-o ignoreze pe Maria Avenando Calzada (Miss Mexic), «cea mai drăguță, cea mai adorabilă făptură dintre cîte s-au văzut vreodată...» — după cum declară președintele comitetului pentru susținerea acestei candidate. Viva Maria! Glorie maimuței Bonny! Glorie fie și costumelor de baie, că tot nu contează!

Radu COSAȘU

PASI PE LUNA

(Urmare din pag. 25)

de probleme principiale. Care este componența elementară și raportul izotopic al prafului lunar? Elementele există sub formă de silicați, oxizi sau alți compuși? Cum influențează radiația cosmică suprafața lunară? Cum arată structura moleculelor organice? Există și aici acizi dezoxiribonucleici, substanța-cheie a eredității? Și există oare pe Lună viață organică, chiar și sub forma sa cea mai primitivă?

133 de specialiști așteaptă, la Centrul spațial din Houston, să poată da răspunsurile la aceste întrebări. Ei așteaptă în primul rând un singur lucru: mostre autentice de pe suprafața Lunii.

La studierea lor vor fi folosite cele mai moderne metode analitice: de la microscopul electronic și spectrograful de masă pînă la analiza de activare a neutronilor. A putut fi asigurată contribuția celor mai de seamă oameni de știință. Așa, de exemplu, laureatul Premiului Nobel Harold Urey, de la Universitatea California, se va ocupa de gazele rare și distribuția izotopilor citorva elemente și va încerca, pe baza primelor rezultate obținute, să elaboreze o teorie a influențării suprafeței lunare de către Soare și razele cosmice.

ȘI DUPĂ...

Marea majoritate a oamenilor de știință americani exclud posibilitatea ca Pămîntul să fie infectat de o «epidemie lunară» catastrofală în urma contactului direct cu solul lunar al astronautilor Neil Armstrong și Edwin Aldrin care, la bordul modulului navei spațiale «Apollo-11», urmează să aselenizeze la 20 iulie. Eventualitatea unei asemenea contaminări, deși exclusă în cercurile științifice, a determinat, după cum se știe, Administrația națională pentru problemele aeronauticii și cercetarea spațiului cosmic (N.A.S.A.) să ia o serie de măsuri de precauție, anunțînd că astronautii navei «Apollo-11» vor fi ținuți timp de trei săptămîni în carantină. De asemenea, vor fi supuse unor severe măsuri de siguranță capsula și cele aproximativ 25 kg de rocă și sol lunar ce vor fi aduse pe pămînt de astronautii pentru cercetări.

Pe această temă, dr. Philip Abelson, șeful laboratorului geofizic al Institutului Carnegie, face unele considerații în revista «Science». El apreciază o asemenea eventualitate ca «extrem de improbabilă», aducînd în sprijinul afirmației sale variația extremă a temperaturii pe Lună și trecerea aproape bruscă de la 120 grade C în timpul zilei lunare la —172 grade C în timpul nopții lunare (ziua și noaptea lunară durează cit două săptămîni: pe Pămînt), precum și faptul că suprafața Lunii este bombardată continuu de particule nucleare, raze X și raze ultraviolete deaparte de soare. «Viata în genul celei cunoscute pe Pămînt nu poate exista în asemenea condiții», a spus el. Deși nu exclude posibilitatea unor forme de viață primară, complet diferite față de cele de pe Pămînt, Abelson este de părere că asemenea organisme, dacă ele există pe Lună, ar putea cu greu să supraviețuiască în condițiile de pe Pămînt și cu atît mai puțin să infecteze viețuitoarele pămîntene.

Și, în fapt, constată Abelson, Pămîntul a fost deja expus în mai multe rînduri contaminării lunare, fără însă să fi lăsat consecințe. Cel mai puternic argument împotriva temerilor de contaminare lunară adus de omul de știință american este acela că aproximativ un milion de tone de material lunar, nesterilizat a ajuns pe Pămînt în urma căderilor de meteoriți. El a admis însă că din moment ce au fost exprimate unele temeri privind posibilitatea infectării Pămîntului după misiunea lui «Apollo-11», măsurile preventive anunțate de N.A.S.A. sînt «inevitabile și justificabile».

Este oarecum dezamăgitor să știm că drumul de la Lună pe Pămînt trece... printr-o autoclavă — fie ea cît de perfecționată — dar în fața științei și a ipotezelor microorganisme selenare trebuie să ne înclinăm. Nu poetul are ultimul cuvînt, ci Wells și urmașii lui. Recitați «Războiul lumilor»...

L.N.

LUNA ȘI PROGRAMUL COSMIC SOVIETIC

ROLUL PRINCIPAL ÎL JOACĂ APARATELE COSMICE AUTOMATE DE TIPUL «LUNA-15», CAPABILE SĂ ADUCĂ PE PĂMÎNT INFORMAȚII ȘTIINȚIFICE PREȚIOASE, ÎNSĂ MAI IEFTINE DECÎT APARATELE PILOTATE. DAR ACEASTA NU ÎNSEAMNĂ CĂ SE EXCLUDE PARTICIPAREA DIRECTĂ A OMULUI...

Lansarea la 13 iulie a rachetei sovietice avînd la bord stația automată «Luna-15», cu misiunea de a efectua cercetări științifice asupra satelitelui terestru și spațiului cosmic circumlunar, a proiectat atenția opiniei publice mondiale asupra programului cosmic sovietic — în special în ceea ce privește studierea Lunii — și a liniilor sale directoare, a perspectivelor apropiate pe care el le deschide, în conjuncție cu eforturile spațiale americane.

Iată de ce socotim interesant să reproducem mai jos o serie de comentarii ale unuia dintre cei mai reputați specialiști sovietici în domeniul cosmonauticii, prof. A. Dmitriev. Ele răspund la o serie de întrebări de arzătoare actualitate științifică.

SPECIFICUL PROGRAMULUI COSMIC SOVIETIC

...este caracterul lui multilateral. Alături de zborurile în spațiul circumterestru, un loc important se acordă studierii Lunii, planetelor și diferitelor spații din interiorul sistemului solar. În acest domeniu al cercetărilor, rolul principal îl joacă aparatele cosmice automate. Ele sînt mult mai ieftine decît aparatele pilotate și sînt capabile să transmită ori să aducă pe Pămînt informații științifice prețioase tocmai din zonele cerești în care omul încă nu poate pătrunde. sau pătrunde cu foarte multă greu-

tate. Aceasta nu înseamnă că se exclude participarea omului la cercetarea științifică a spațiului cosmic îndepărtat, la cercetarea Lunii și a sistemului solar. Zborurile cu pilot nu sînt un scop în sine, ci se întreprind numai atunci cînd sînt justificare și necesare.

În spațiul cosmic, automatele efectuează o cercetare științifică multilaterală. Cu ajutorul automatelor s-au obținut primele fotografii ale părții invizibile a Lunii, date despre condițiile fizice de pe Lună și de pe Venus. Materialul științific cules de aparatele automate îl va ajuta pe savant să-și adîncească cunoștințele despre geneza corpurilor cerești și evoluția universului. De aceea, aparatele automate joacă un rol important și în programul anului 1969.

ACTIVITATE SUSTINUTĂ ÎN VEDEREA VIITORULUI ZBOR SPRE LUNĂ

O activitate susținută se desfășoară pentru punerea la punct a mijloacelor cosmice în vederea viitoarelor zboruri cu oameni la bord, printre care și a zborului spre Lună. O serie de importante aspecte tehnico-științifice ale acestei probleme au fost rezolvate de stațiile automate sovietice «Zond-5» și «Zond-6», care au făcut înconjurul Lunii și s-au întors pe Pămînt.

Coborîrea dirijată oferă posibili-

tatea de a fixa punctul de aterizare pe teritoriul Uniunii Sovietice, micșorează suprasolicitățile și încălzirea stației în timpul trecerii prin atmosferă, lucru deosebit de important pentru aparatele pilotate. Zborul stațiilor «Zond-5» și «Zond-6» a permis nu numai rezolvarea unor importante probleme legate de înconjurul Lunii, ci și efectuarea unor încercări de ordin constructiv în varianta automată a unei nave cosmice cu pilot pentru zborul spre Lună.

Pătrunderea mai departe a omului în cosmos depinde în mare măsură de rezolvarea problemei asigurării condițiilor de viață în timpul zborurilor cosmice prelungite. Se știe că în Uniunea Sovietică a fost realizată prima asemenea experiență din lume, cu durată de un an, la care s-au supus trei oameni; ea a demonstrat că oamenii pot trăi timp îndelungat într-o cabină cu un volum limitat, închisă ermetic, și că produsele necesare activității vitale pot fi regenerare.

NU TOT CE-I POSIBIL ÎN COSMOS E ȘI NEAPĂRAT NECESAR

Aceste succese în rezolvarea unor importante probleme tehnico-științifice deschid perspective noi în studierea și cucerirea cosmosului. În același timp, ele ridică și o serie de probleme noi legate atît de folosirea cît și de perfecționarea continuă a tehnicii cosmice. Fapt este că nu tot ce-i posibil în cosmos este și neapărat necesar, iar multe probleme pot fi rezolvate numai treptat. Lucrul acesta este deosebit de important cînd e vorba de securitatea oamenilor antrenați în studierea spațiului cosmic, spațiu în care se mai ascund multe primejdii nevăzute, imposibil de descoperit numai în unul sau cîteva zboruri.

La depistarea pericolelor zborurilor cosmice de acest gen contribuie reciproc zborurile efectuate de diferite aparate cosmice, atît sovietice cît și străine. Experiența cosmică se acumulează cu anii și devine un patrimoniu al multor țări.

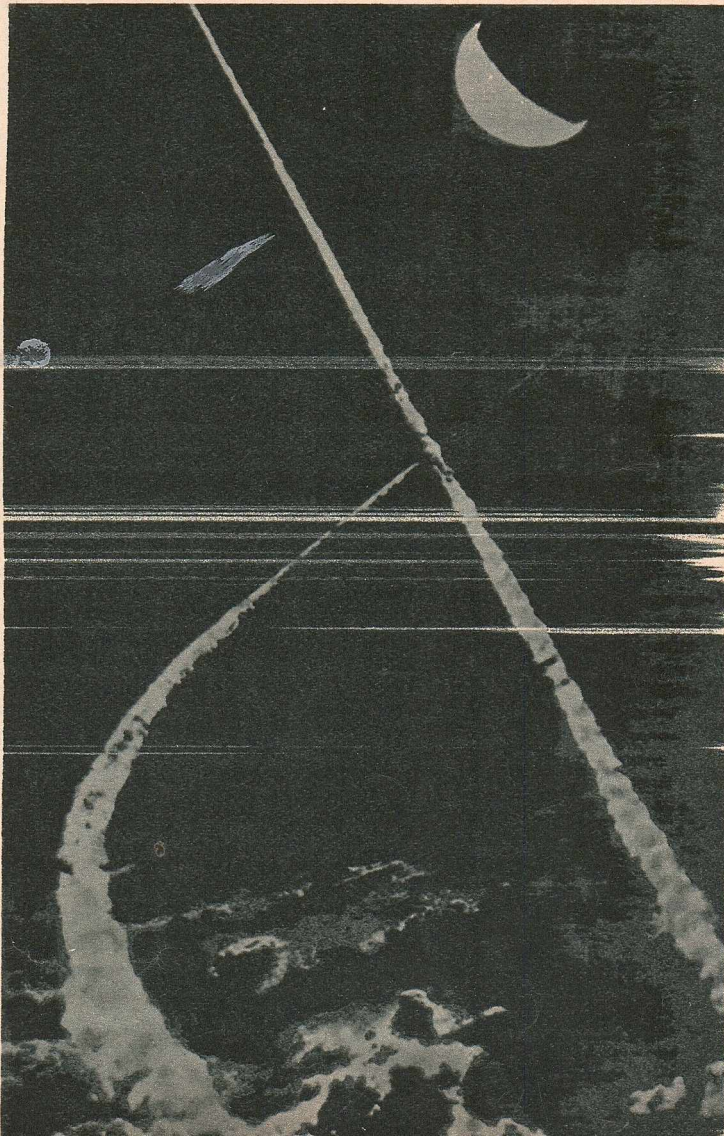
La zborul navei «Apollo-8», de pildă, au contribuit, nu în mică măsură, zborurile anterioare efectuate fără pilot de către navele «Zond-5» și «Zond-6», pe traseul Pămînt-Lună-Pămînt.

PERFECȚIONARE TREPTATĂ ȘI MINUȚIOASĂ

Rezultatele științifice și tehnice ale cosmonautilor americani au adus o contribuție importantă la dezvoltarea cosmonauticii mondiale, și nu încapă îndoială că de aceste rezultate se va ține seamă și la realizarea navelor cosmice sovietice cu piloți la bord. După părerea noastră, în această privință importante sînt, mai întîi de toate, interesele științei și posibilitățile punerii în practică a rezultatelor obținute în vederea dezvoltării cosmonauticii. Programul sovietic prevede perfecționarea treptată și minuțioasă a noilor sisteme mari în condiții terestre, efectuarea unui mare volum de lucrări experimentale. După ce sînt puse la punct pe Pămînt, noile sisteme de nave cu pilot sînt verificate temeinic în zboruri cosmice fără pilot și numai după aceea se întreprind zboruri cosmice cu pilot la bord.

„Drumurile cutezătorilor“.

Montaj de V. LEBEDEV



FLACĂRA-ALBUM

Mihaela Mihael, o adiere romantică, «deconectantă» printre cîntărețele și ritmurile la modă în muzica noastră ușoară.

Fotografie de S. STEINER

